Tizennyolcadik évfolyam. 281-ik szám.

ELŐFIZETÉS
HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hóra ..... 2 korona.
VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hóra ..... 2 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fil, minden következőnél 16 fillér.
Nyilttér sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.
KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-Társaság.
József főherczeg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903. | FELELŐS SZERKESZTŐ: Stauber József. | Kedd, december 1.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: A béke hajnalán.
Országgyűlés.
A Dreyfus-pör fölujitása.
A baromfikiállitás megnyitása.
Fordulat a képviselőházban.
Románok a román bankok ellen.
Az uj népkonyha fölavatása.
Béketárgyalások előtt.
Kivándorlóból milliomos.
A waggongyári tűz.
A kisjenői vadászatok.
Tárca: A férfi-divat. Közli: Mangold B. Kolos.
Regény-Csarnok: Az Antikrisztus csodái. Irta: Lagerlöf Zelma.

A béke hajnalán.

Arad, november 30.

A képviselőház mai ülésén megsuhogtatták a béke olajágát. Hirtelen történt és váratlanul. Tegnap még a miniszterelnök egy nyilatkozatán rágódott az ellenzék, mely olyanformán hangzott, hogy Tisza István kész lemondani a kormányelnökségről, ha ennek ellenében nem akadályozza meg az ellenzék az ujoncjavaslatnak s a költségvetésnek megszavazását, és beleegyezik a házszabályok oly irányu módositásába, hogy ezekben a módositásokban ne foglaltassék ugyan a klotürszerü rendszabály, de alkalmasak legyenek arra, hogy a házszabályok kétséges és különféleképen magyarázható pontjai szabályoztassanak.

Hogy tegnap óta mi történt a kuliszszák mögött, azt csak azok tudnák megmondani, akik tologatói a politikai szinpad festett vásznainak. Mert hogy az utóbbi huszonnégy óra alatt jelentős események folyhattak le a háttérben, az kitünik Kossuth mai meggondolt, higgadt felszólalásából, valamint ama preciz és körültekintő válaszból, melylyel a miniszterelnök a Ház minden oldaláról helyeslést és tapsot aratott.

A technikai obstrukció első napja megszülte, ugylátszik, a békét. Az ellenzék jókor észrevehette még, hogy az ország levegője fagyos, a nemzet vére hideg, s nem kelt rokonszenves viszhangot sehol, hogy a képviselőházban mesterséges tüzhányó hegyek lángokat lövelnek a magasba s pusztitó lávák öntik el a dus vetéseket. Kossuth Ferenc megérezte, hogy a játék, amibe most beléfogott az ellenzék, egy utszéli komédiás bódé repertoárjából való; s hogy a józan magyar választó közönség szemében hamar lekopik a becsülés arról a politikai pártról, mely kapujára a magyar szabadság édesapjának nevét irta ki, mig belül az ajtófélfán kovászos képü, lőcslábu, csörgősipkás bolondok öltögetik a nyelvüket, s rugdalják a feneketlen mélységbe mindazt, ami drága kincse a nemzetnek.

Kossuth Ferenc követeléseire teljesen kielégitő választ adott a miniszterelnök, s a tetszésből, mely szavait kisérte, arra lehet következtetni, hogy az ellenzék komolyabb elemei megkönnyebbülve lélegzenek fel arra a gondolatra, hogy ime küszöbön van a kibontakozás és a béke.

A miniszterelnök ezuttal a választói jog kibővitésére terjeszkedett ki csupán, de ennek keretében klasszikus formában körvonalozta a szabadelvü felfogást.

— *A liberális politika végcéljának azt tekintem*, ugymond, *hogy a nemzet egyeteme felruháztassék politikai jogokkal.*

Az ellenzéknek el kellett ismernie, hogy ennél korrektebb, szabatosabb nyilatkozatot nem lehetett tenni e tárgyban; s hogy a szabadelvü párt jelenlegi vezére, ha nem ölti is magára a Lengyel Zoltánék és Rakovszkyék kénköves „hazafiságát", de egész ember, amikor szabadelvü, nemzetfejlesztő irányban cselekedni kell.

Egy előrelátó államférfiu megnyilatkozása volt a miniszterelnök ama kijelentése, mely a választói jog kibővitése körül a magyar értelmiség jogainak biztositásáról szólt:

— *Magyarországon*, mondotta, *a nemzetnek és a nemzeti politikának nagyon fontos létérdeke füződik ahhoz, hogy a magyar társadalom intelligens elemeinek szupremáciája kockára ne tétessék.*

A kormányelnök e hazafias felfogása bizonyára nem fog szimpathiát és lelkesedést kelteni a nemzetiségek között. És ez rendjén van igy, mert a magyar nemzeti állam kiépitésének országutján va-

A férfi-divat.

Közli: **Mangold Béla Kolos.**

A férfiak mai divatja a plasztikus formák felé hajlik. Az őszi és a téli öltözetek, ugyszintén kiegészitő részei, telt formáik, dus ráncaik és élénk szineik által tünnek ki és külömböznek a tavalyiaktól. Mindamellett a csinosság és a szemnek tetszetős konturok jellemzik az uj irányt, melynek az eddig divatos szabástól kellemesen különböztetik meg a jól öltözött férfiak nappali toaletjét Ezek az uj formák azonban csak addig maradnak különlegesek, mig az ujdonság ingerével hatnak és nem általánosak, mert a divat arisztokratikus hajlamainál fogva nem türi a népszerüséget. Mihelyt valamely alkotása általános elterjedést nyer, azaz népszerü lesz, egyuttal elveszti a magasabb értelemben vett divatosság jellegét.

Az angolok kivételével alig van Európában más nemzet, a mely a divat iránt oly élénk érdeklődést tanusitana, mint a magyar, értve az alatt természetesen a városok közönségét. A csinosságra, a külső megjelenes perfektségére, a helyes formákra, a toalet, a szinek harmóniájára ügyelni a müvelt osztály feladata és az ebben való haladás és tökéletesbülés épp oly szükséges, mint bármely más téren, mely a civilizáció terjedését célozza.

Az idei téli saison a szárnyas gallér jelében áll. Ez a soká elhanyagolt forma tényleg nagy tetszést aratott és kedveltsége nőttön nő. Három tökéletes forma létezik, mely nemcsak perfekt szabásánál, de gyönyörü formájánál fogva is sok hivet szerzett maganak. A Casino, Park Club és Evening-Life nevü annyi szárnyas gallérokat értjük, melyek azért tünnek ki bármely más gallér között, mert arányos méreteik vannak, és kellő nagyságu szárnyaik ugy vannak lehajtva, hogy a gallér minden archoz jól áll.

A szárnyas gallér divatjánál a nyakkendőviseletben is uj irány lép életre. Ez a gallérforma nem türi a keskeny nyakkendőt és a kifogástalan viselet érdekében a széles echarpe, Imperial vagy az uj Waterfall-nyakkendőt kivánja meg. Igen jól áll a szárnyasgallérhoz a csokornyakkendő is. Éppen ezen utóbbi tulajdonságánál fogva lett divatos a szárnyas gallér a frakkviselethez. Az emlitett három szárnyas gallér mondható az idei esti viselet favoritjának. A két első hegyes végü, az utolsó gömbölyitett sarku szárnyakkal bir, melyek alatt igen jól megkötheto a nyitott, vagy rögzithető a kész fehér batisztcsokor. A szárnyas gallér divatja az ünnepies nappali öltözetekre is kiterjed s igy szalonkabáthoz és zsakethoz is viselhető, széles tüvel rögzitett nyakkendővel.

Mindamellett nem szorul háttérbe, a szárnyasgallérnál majdnem elegánsabb, eddig annyira kedvelt magas zárt állógallér sem. Ezek között az elöl éppen összeérően záruló „Westminster" és a felső végein kissé kihajtott „Automobile" nevüek a legkorrektebbek. Eme gallérformákat ünnepies, sőt a rendes nappali öltözethez is szivesen használják majd azok az urak, a kik a széles nyakravalót kedvelik, mert ezt a formát az állógallérhoz sokkal jobban lehet megkötni, mint a hosszu nyakkendőt, a mely, bármennyire is felhuzza az ember a megkötéskor a gallérgomb fölé, az előbb-utóbb mégis rendesen lecsuszik róla. A hosszu nyakkendőt az álló és szárnyas gallérhoz nem szabad oly szorosan összehuzni, mint a „kettős" galléroknál szokás.

A télikabát divatjában a már régebb idő óta háttérbe szorult ugynevezett Beever és Melton szövetek uralkodnak ismét és nemcsak a szövet minőségében, de a korábbi években annyira favorizált fekete és kék szinben állott be a renaisance. Formára nézve legkedveltebb az egysoros Chesterfield, a mely az idei divatnak megfelelőleg, térden alól érő hosszuságban bővebb mint valaha. Széles bársonygallér disziti ezt a selyemmel bélelt elegáns ruhadarabot, melyen a külső mellzsebek mellőztetnek, mig a külső oldalzsebek és a belső mellzsebek me-

AZ ARADI KÖZLÖNY rendkivül díszes és értékes 1904. évi NAGY KÉPES NAPTÁRÁT INGYEN!
karácsonykor minden előfizető megkapja
Száznál több illusztráció. Aradváros, Aradmegye s a szomszéd megyék teljes és hiteles cimtára.

gyunk, s e nehéz munkában kiméletlenül félre kell lóditani minden utszéli követ, melyben megzökkenhetne a nagy alkotás szekere.

A parlamenti rend és béke helyreállitásának biztató jelei között zárult tehát a képviselőház mai ülése. Amde a jelek nem tudtak teljesen megnyugtató képet adni a jövőre nézve, mert politikai égboltozatunk kiszámithatlan járásu bolygói között ott kering két sötét égitest: a néppárt és a Szederkényi-csoport, melyek sehogysem tudnak belényugodni abba, hogy a rájuk nézve anynyi reményt nyujtott politikai égiháboruból megint csak a szabadelvüség kerüljön ki uralkodó plánétának.

Zichy Aladár egyrészről, Ugron Gábor a másik részről már a mai ülés folyamán kijelentették, hogy nem hagyják abba a harcot semmi áron.

Népjogok? Magyar nyelv? Szociális reformok? Mindez mit ér nekik? A szabadelvü kormány-politika teljes megfeneklése; a jelenlegi társadalmi rend felfordulása; a klerikálismus és reakció előrenyomulása dagasztja e fekete ábrázatu faunok kebelét: s addig nem hagyják eloltani a pokol tüzét, amig reményük van, hogy t lán mégis fényt kap tőle az ő sötét temetői világuk.

Ha semmi egyébért, már csak ez infernális banda megsemmisitéséért is égető szükség van a házszabályok reviziójára.

Mert nem lehet az temploma az alkotmányos életnek, ahol néhány hiéna-lelkü hitetlen módot talál arra, hogy nap-nap után bemocskolja egy nemzet oltári szentségét.

* * *

Országgyülés.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósitása. —

Budapest, november 30.

A képviselőházban ma a teknikai obstrukció folytatódott teljes erejéből. Tömeges jegyzőkönyvmódositásokkal és inditványokkal készül előállani az ellenzék. Ugy számitják, hogy folytonos szavazásokkal akár tizenkét órás ülést is kihuzzanak. Erre azonban nem került a sor, mert amint lapunk más helyén megirtuk, Kossuth Ferenc fölszólalása fordulatot adott a parlamenti helyzetnek.

A főrendiház a delegáció tagjainak megválasztására tartott rövid ülést.

A képviselőház ülése november 30-án.

Elnök: Feilitzsch Artur báró.

Elnök: Féltizenegy órakor nyitja meg az ülést.

A jegyzőkönyvet felolvassák s a hitelesitésénél szót kér *Lengyel* Zoltán: *Csak huszonhárom* módositást inditványoz a jegyzőkönyvre. Felolvassa valamennyit egymás után és rövidesen meg is indokolja. A legkülönbözőbbek és legtarkábbak ezek a módositási inditványok. Például: a „majd" szó helyett az „azután" szó beiktatását kéri, „november" helyett „őszutó", Lovászi nevét „Y"-nal kéri iratni, a „K. m. f." („kelt mint fent") irassék ki teljesen igy, hogy „kelt Budapesten," stb. Azt inditványozza továbbá, hogy a jegyzőkönyvet ezentul hetenkint felváltva hol egy kormánypárti, hol egy ellenzéki jegyző irja meg és az ellenzéki jegyző jegyzőkönyvét olvassa fel a kormánypárti jegyző és viszont. Egy következő inditványa Lengyelnek, szerinte a liberalizmusnak és klerikalizmusnak egymáshoz való viszonyára döntő befolyással van. Rakovszkynak egy felszólalása ugyanis a jegyzőkönyben Rosenbergnek van tulajdonitva, ugy hogy a jövendő historikusa azt találna majdan gondolni, hogy Rosenberg klerikális volt. — Nehezményezi még Lengyel, hogy az elnök a ma délután tartandó ülés napirendére vonatkozóan semmi előterjesztést nem tett. — Ez pedig házszabályellenes. Ilyen és hasonló inditványokból kerül ki huszonhárom inditvány, a mi természetesen Lengyel szerint ugyanannyi szavazást, ugyanannyi ötperces szünetet és a jó ég tudja hány ugyanannyiszor más percet jelent.

(Az inditvány-tenger.)

Szöts jegyző fel is panaszolja, hogy az e fajtáju obstrukciós üléseken a jegyzők fizikailag sem tudnák tisztjüket teljesiteni.

Kecskeméthy: Hiszen tegnap vasárnap volt. (Derültség).

Lengyel Zoltán: Hát jó, a Rosenberg-Rakovszkyra vonatkozó módositási inditványt visszavonja.

Kovács Pál: En pedig magamévá teszem és a magam részéről inditványként előterjesztem. (Derültség).

Feilitzsch elnök is megszólal a huszonhárom inditványra vonatkozóan. Azt iparkodik kimutatni, hogy a Lengyel inditványai nincsenek összefüggésben a jegyzőkönyvvel.

Lengyel Zoltán erre ismét föláll és nagylelküen visszavon még öt inditványt.

Amde helyette föláll **Nessi** Pál és a maga részéről tesz inditványt. Még pedig négy darabot. Köztük ilyet: Szerinte ugyanis az elnök azt mondotta, hogy: „Az elnök nem sértheti a házszabályokat!" Ennek a mondásnak a jegyzőkönyvben való megörökitését kéri.

(Az ellenakció.)

Természetesen a kormánypárt ezt a készülő monumentális időpocsékolást nem hajlandó szó nélkül megengedni és a maga részéről megkezdi ellenakcióját.

Nagy Mihály áll fel és inditványozza, hogy fogadja el a Ház a jegyzőkönyvet ugy a mint van és ne türje tovább az obstrukció tréfáit. (Zajos helyeslés és kitörő tetszés a jobboldalon. Lármás tiltakozás balról.) A szabadelvüpárt nem nézheti nyugton, miként pocsékolják az ország idejét. (Ujabb kitörő helyeslés jobbról, hosszas lárma és tiltakozás balról.)

Kecskeméthy: Majd jobbra tanitják a kecskeméti választói!

Nagy Mihály: Végül kijelenti, hogy a szabadelvü párt az, mely az alkotmányt védi. (Zajos tetszés jobbról.)

Nessi Pál: Megvetéssel utasitja vissza azt a megjegyzést, hogy az ő inditványai mókák volnának. (Nagy lárma.)

Nagy Mihály: Nessi Pál személyi politikát üz. A visszautasitására vonatkozóan az a válasza, hogy megvetéssel fordul el tőle. (Nagy lárma.)

Papp Zoltán áll fel ezután és a maga részéről is egész csomó inditványt terjeszt be. (Zaj.)

Feilitzsch elnök: Nessi egyik inditványának a házszabályok szerint nincs helye.

Nessi Pál: Ezzel szemben a mellett kardoskodik, hogy minden inditványa helyt áll.

Kubik: Figyelmezteti az elnököt, hogy az inditványokról egyenkint való szavazással kell dönteni.

Feilitzsch elnök ezzel szemben ugy érvel, hogy előbb a Nagy Mihály inditványára kell szavazni: elfogadja-e a Ház változtatás nélkül a jegyzőkönyvet, — azzal aztán a többi inditvány elesik. (Oriási lárma a baloldalon.)

Lengyel Zoltán követeli az elsőséget a maga inditványainak. (Általános nagy zajongás.)

Gróf **Tisza** István: Nincs kifogása az ellen, ha előbb az ellenzéki inditványokra szavaznak is. (Nagy zaj balról.) Ugyis a nemzetnek kell itélkeznie az ellenzék eljárásáról. (Folytonos lárma és zajongás.) Ha az történik, amit az ellenzék akar: megláthatja az ország, hogy az ellenzéki képviselők miként lopják az ország idejét. (Oriási lárma a baloldalon.)

Báró **Kaas** Ivor: Onök a házszabályokat lopják el az országtól.

Kubik Béla: Hát az elnök most miért hallgat?

---

rőleges szabásuak. Eme divatos télikabát kis aprópénzzsebe szintén a belső részén van elhelyezve. A kétsoros Chesterfield is igen divatos, de azt inkább idősebb urak viselik, vagy automobilon használják.

Angol divatkörökben határozottan észrevehető a törekvés, mely a zakóöltözet térhóditását célozza. Londonban gyakran látható ugyanis ez a ruha ünnepélyesebb alkalmakkor és ahol tulajdonképpen redingotnak, vagy legalább is zsaketnak volna helye. Ennek dacára egy divatférfiu sem nélkülözheti a redingot-ot, mely az idei téli idényben csakis fekete szinben korrekt, a szürke redingot, legyen az bármily sötét, csak kora tavaszkor léphet ismét jogaiba. A divatos fekete redingot nyiratlan kamgarn, shetland, de főképp a bársonysimaságu, de azért fénytelen vicuna, vagy olyan szövetből készül, melynek felületén alig látható, müvészileg beszövött csikok vonulnak végig. Szabása abban különbözik a régitől, hogy a hosszu testhez bő ráncokban aláhulló alj járul és hogy e kabát széleit, a fénytelen szövet monotóniájának ellensulyozása céljából, keskeny selyemzsinórral szegik be. A mellső kihajtások nehéz selyemmel vannak boritva és a kabátujjak csak egy gombbal vannak diszitve.

Az uj smoking és frakk külön e célra gyártott ugynevezett „Dress cloth" szövetből készül. Az előbbi rendes zakószabásu, a melynek alsó saárkai csak kissé legömbölyitettek. A mellső forma olyan, mint a frakké és csak ritkán látni ugynevezett Shawl-galléval ellátott smokingot.

A modern frakk selyemmel boritott mellső kihajtásai nagyok, alsó szárnyai hosszuak és végükön gömbölydedek. Ezek a szárnyak nem oly keskenyek többé, hanem a csipőket fedve, majdnem a zsaketek régi alakjára emlékeztető formában készülnek. Az uj frakk nem gombolható, ujjai bővek és egy gombbal diszitettek. A fekete frakkmellény egysoros, a fehér piké, vászon, vagy selyem frakkmellény ellenben kétsoros.

A modern zsaket két formáját kell ismertetnünk. Az egyik, a mely utcai viseletre van szánva, csikós, de over check-el ellátott seviotszövetből készül. Mellső kisebb alaku kihajtása ugy van elkészitve, hogy az alatta lévő mellény látható. Az alj a térdhajlásig ér és elől teltebo szabásu. A nadrág ugyanabból a szövetből való, mint a kabát, mig a mellény esetleg más szövetből szines is lehet.

A zsaket, amely délután hat óra előtti viseletre, vagy bizalmas körben való látogatásra használható, sötétszürke, sötétkék, vagy fekete fénytelen kamgarnból, vagy alig láthatólag csikozott fekete viouna szövetből divatos. Szabása abban különbözik az utcai viseletre szánt zsakettól, hogy az alj mellső részei jobban ki vannak vágva, kidolgozása pedig abban, hogy e kabát széleit szegettek.

Ehhez a nappali alkalmi öltözethez tetszésünk és izlésünk szerint szines vagy fehér mellényt viselhetünk, és ha igen divatosak akarunk lenni, felöltheljük a már-már polgárjogot nyert szines selyem-mellényt is.

A nyakkendőviseletben tulajdonképpen alkalmazkodnunk kellene az egyes öltözetekhez. A redingothoz az echarpe, a széles „Imperial" és a „Waterfall" nyakkendő illik, mig zsakethez és a zakóhoz a széles szárnyu hosszura köthető forma a divat mai értelmében a legmegfelelőbb volna. De a gyakorlat szokásba hozta a széles formát minden öltözethez és azt vesszük észre, hogy a „Waterfall" nevü uj jövevény is beférkőzött minden férfi toaletbe.

Ez Londonban most a legelegánsabb nyakkendő viselet, és a ki külső megjelenésének különös elegánciájára sulyt helyez, kövesse a szép divatot azonnal és ne várjon, mig annak általános elterjedésével a hatása is alábbszál.

Csokornyakkendőnek a téli nappali öltözetben sehol sincsen helye és kizárólag csak a frakk és smokingnál szerepel. Az előbbinél fehér, az utóbbinál fekete szinben. A frakkhoz illő csokornyakkendő kicsiny, piké-batisztból, egyenes és lepke-formában köthető. A smokingöltözethez való csokor nyakkendő szélesebb, de azért szintén kicsiny lepkeformában divatos. Ujabban a fehér batiszt-csokrot smokinghoz is viselik bár, de ez a nyakkendő a smokinghoz nem oly hatásos, mint a fekete és annak a tulajdonképpeni „negligé" jellegéhez nem is illik.

Rákosi Viktor: Nehéz ott lopni, hol a gazda is tolvaj. (Zajos derültség.)

Kubik: Utasitsa rendre a miniszterelnököt!

Feilitzsch elnök: (csönget.) Csöndet kérek!

Gróf **Tisza** István ezután kifejti, hogy az ellenzék indit ányait *egy szavazással* döntsék el. (Nagy lárma balról.)

Egymásután jelentkeztek a miniszterelnök után felszólalásra *Ugron, Kubik, Holló*, a mellett kardoskodva, hogy a' inditványokról külön-külön kell szavaztatni. *Kubik* a miniszterelnök eljárását a baloldal tetszése között ugy jellemezte, hogy meglopta az ország alkotmányos jogát. *Holló* pedig azt fejtette, hogy a technikai obstrukció lehet kellemetlen az országnak, de azért a jogokat megcs rbitani nem lehet.

(Névszerinti szavazás.)

Lengyel Zoltán óhajt ezután bővebb megjegyzéseket füzni a miniszterelnök beszédéhez.

Az **elnök** azonban a Házat akarja előbb megkérdezni, megengedi-e Lengyelnek a felszólalást.

A következő percben már husz aláirásos ivet visznek fel az emelvényre és Feilitzsch elnök ennek az alapján kénytelen a névszerinti szavazást elrendelni. Öt perc szünet után, sors utján megállapitja, hogy „L" betüvel kezdődik a szavazás és ujabb öt perc szünet mulva megindul a szavazás, mely természetesen azzal végződik, hogy a Ház nem adja meg Lengyelnek a felszólalási engedelmet.

Erre Lengyel pokoli nyugalommal kijelenti, hogy hát csak egyszerüen a házszabályokhoz kiván hozzászólni. Ez ellen nem tehet senki és Lengyel ily cimen a tőle megszokott hosszadalmassággal beszél.

Lengyel után *Jakabffy* alelnök foglalja el az elnöki széket és megkezdődik a szavazás egyes jegyzőkönyvi módositásokról folytonos öt percnyi szünetek közbevetésével, melyeket *Fáy* István kér.

Lengyel Zoltán ujból fölszólalt, a mire az elnök szünetet rendelt el.

Szünet után következett Kossuth Ferenc fölszólalása és az azt követő események, a melyről lapunk más helyén közlünk tudósitást.

A főrendiház ülése.

Elnök: *Csáky* Albin gróf.

A főrendiház ma délben tizenkét órakor ülést tartott, amelyen a delegáció tagjait választották meg. A delegáció tagjai lettek:

I. Rendes tagok: Apponyi Lajos gróf, Bohus Zsigmond báró, Brankovich György érsekpatriarka, Cziráky Antal gróf, Ernuszt Kelemen, Eszterházy Miklós herceg, Gáll József, Harkányi Frigyes báró, Keglevich István gróf, Kussevich Szvetozár, Laszkáry Gyula, Lukács Antal, Pallavicini Ede őrgróf, Rudnyánszky József báró, dr. Samassa József egri érsek, Szapáry Gyula gróf, Széchényi Imre gróf, Széchényi Manó gróf, Wodiáner Albert báró, Zichy Agost gróf.

II. Póttagok: Firczák Gyula püspök, Csáky Vidor gróf, Uray Kálmán báró, Eszterházy János gróf, Burchard-Bélaváry Konrád, Keglevich Oszkár gróf.

A baromfikiállitás megnyitása.

(Ünnepély a régi lovardában.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, november 30.

Az Aradi Gazdasági Egyesület vasárnap délelőtt nyitotta meg a Baromfitenyésztők Országos Egyesületével együttesen rendezett baromfi kiállitását a régi lovardában. A földmüvelésügyi kormány képviseletében *Pókay* Dezső főfelügyelő jelent meg az ünnepélyen.

A megnyitón többek között ott voltak: gróf Teleky Józsefné, Urbán Iván főispán és neje, Institóris Kálmán polgármester, Dálnoki Nagy Lajos alispán, Bohus István báró, Vásárhelyi László, gróf Zselénski Róbert, Kintzig János és neje, Blaskovits Ernő és neje, Varjassy Lajos helyettes polgármester, Schill József vármegyei főjegyző, dr. Baross Ferenc főszolgabiró, Hendrey Pál, végvári Neuman Adolf és Dániel, dr. Vajda István, Békéssy Jenő temesmegyei állattenyésztési felügyelő, Fogsch jószágigazgató, Purgly János, Urbán Péter, dr. Senk Ferenc főszolgabiró. Friebeisz Miklós, Paikert Henrik, Habereger György, Baross László, s a vidéki előkelő gazdaközönség nagy része.

A kiállitást *Vásárhelyi* László ország yülési képviselő, az Aradmegyei Gazdasági Egyesület elnöke nyi otta meg, s beszédében rámutatott ezen gazdasági ág fejlesztésének fontosságára és üdvözölte gróf Teleky Józsefnét, mint a Baromfitenyésztők Országos Egyesülete ügybuzgó és lelkes elnöknőjét, valamint a földmivelésügyi miniszter képviseletében megjelent *Pókay* Dezső központi kir. állattenyésztési főfelügyelőt és a megjelent vendégek nagy számát.

Gróf *Teleky* Józsefné megköszönte az üdvözlést és buzditó szavakkal lelkesitett a baromfitenyésztés mennél szélesebb felkarolása érdekében.

Miután *Pókay* Dezső felügyelő a földmivelésügyi miniszter üdvözletét és rokonszenvét tolmácsolta, megkezdődött a kiállitás megtekintése. Teleky grófnő, Urbán főispán, Zselénski Róbert, Vásárhelyi László és nagyszámu hölgyközönség *Laehne* Hugó igazgató vezetése mellett bejárták a kiállitást.

A kiállitás területén buffetban sem volt hiány, amelyet Záray Géza ismert delikatesz és élelmiszer kereskedő látott el.

A kiállitásra érkezett vendégek tiszteletére tegnap délben a Fehér Kereszt-szálloda külön helyiségében társas ebéd volt, melyen mintegy 120 an vettek részt. A kiállitást, mely kedden zárul be, különben hétfőn is szép számmal látogatta a közönség s több kiállitott baromfira akadt vevő.

Románok a román bankok ellen.

(A nagyszebeni konferencia.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, november 30.

A magyarországi román nemzetiségi bankok, körülbelül három év óta, minden évben, konferenciát tartanak *Nagyszebenben*, a melyben közös érdekeiket megbeszélik. Ez idei értekezletet a mult héten tartották meg, s azon a román pénzintézetek oly nagymérvü tultengését konstatálták, hogy maguk az értekezleten résztvevők is *megsokallották*.

Különösen szó esett azokról a pénzintézetekről, a melyeket valamely párt, vagy más csoportosulás érdekében szerveznek, a nélkül, hogy különösebb szükség lenne rá. Igy *Temesvárott* három román pénzintézet van: *Coosana*, a *Timisiana* és a legujabb, a *Pastorul*, a melyet a Hamsea-párt alapitott, Gáll József főrendiházi tag vezetésével. *Szászvároson* két pénzintézet van: az egyik az *Ardeleana*, a mely dr. *Vlád* Aurél képviselő pártjának bankja, a másik: a *Dacia*, az ellenpárté, a melyet *Muntyán* Aurél dr. vezet. A közgazdasági szükség egyáltalán nem hivja ezeket életre, bisz oly erős nemzetiségi központokon, mint *Nagyszeben* és *Arad*, csak *egy-egy* pénzintézet van.

A mellett egész kicsi falvakban is alapitanak, részvénytársasági alapon román bankokat; többnyire lelkészek és tanitók.

Magyarországon ez idő szerint összesen *72 román pénzintézet* van; ezek összes alaptőkéje körülbelül *tiz millió ötszázezer koronát*, összes tartaléktőkéje négy milliót, s elmult évi betéteik összege *negyvenegy millió hatszázezer koronát*, összes mult évi üzleti nyeresége másfél milliót tesz ki. Mindegyik összeg az elmult évihez jelentékeny többletet foglal magában.

A román pénzintézetek vezetőinek mult heti értekezlete *állást foglalt a román pénzintézeteknek ily tö eges szaporodása ellen*, s kimondták, hogy nem tartják egészséges állapotnak, a mikor minden szükség nélkül, a nélkül hogy a román nép gazdasági érdeke kivánná, nyakrafőre szerveznek román bankokat

Lám, már maguk a románok is megsokalják a román bankokat. Bizonyos, hogy szava lehetne hozzá a magyarság érdekköreinek is, hisz minden ilyen román pénzintézet a maga specialis pártcéljai mellett egy-egy erőssége a román nemzetiségi eszmének, és nem egy helyen a magyarok gazdasági érdekeinek rovásá a terpeszkedik.

A Dreyfus-pör fölujitása.

(Leleplezések a francia hadügyminisztériumban)

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, november 30.

Franciaország nagy pöre, a mely több éven át az egész világot lázas izgalomban tartotta: *a Dreyfus-affaire* föltámadt. Hogy ezután lesz-e olyan nagy szenzációja, letudja-e annyira kötni a lelkeket, mint annak idején, bizonytalan.

A mint Párisból jelentik, *Dreyfus* kapitány perujitási kérvényét e hó 6-án adták át az igazságügyminiszternek. Hir szerint a Dreyfus által felhozott tények megerősiti azoknak a körülménynek egynémelyikét, a melyet *André* hadügyminiszter az igazságügyminiszterrel közölt.

Jaurés ismeretes interpellációja alkalmával *André* hadügyminiszter annak a szándékának adott kifejezést, hogy az ügy iratait személyesen fogja megvizsgálni. A vizsgálat eredményét most *André* az igazságügyminiszterrel közölte. Allitólag az André hadügyminiszter által megállapitott körülmények meglehetős fontos természetüek, minthogy az igazságügyminisztert arra birták, hogy *a perujitási bizottság elé terjeszsze azokat*. Dreyfus kérvényének tartalma még nem ismeretes, de hir szerint André hadügyminiszter a hadügyminisztérium iratai között igen kétes hitelességü iratokat talált és állitólag *olyan üzelmek nyomára jöttek*, amelyek szerint az 1897. vagy 1898. években a hadügyminisztériumban arra törekedtek, hogy bizonyos iratokat, vagy *fontos tényeket eltitkoljanak*, végül azt mondják, hogy az előbbi levéltáros, *Gribelin, fontos leleplezéseket tett André hadügyminiszter előtt.*

A perujitási bizottság jövő szerdán fogja átvenni *Vallé* igazságügyminiszter által hozzá áttett iratokat. A *Havas*-ügynökség arról értesül, hogy André hadügyminiszter azért vizsgálta meg a Dreyfus-ügyre vonatkozó dossiert, mert meg akarja tudni, hogy mi az igazság azokban a vádakban, a melyekkel a Dreyfus-ügybe belekevert néhány tisztet illették. Fentartással azt állitják, hogy André abban a bizalmas dossierben, amelyet csak a rennesi hadbiróság látott, *két formálisan hamisnak felismert okiratot talált*, a melyek — ezt biztosan tudják — okvetlen *hozzájárultak Dreyfus elitéléséhez*. Több okiratot, a melyekből Dreyfus ártatlansága kitünt volna, *nem terjesztettek a hadbiróság elé*. Egy tanuvallomás pedig, a mely a rennesi hadbiróság itéletét befolyásolta, nem volt önkéntes és pártatlan. Ezek állitólag azok a körülmények, a melyeket a hadügyminiszter az igazságügyminiszterhez intézett jelentésében felemlit. A *Lanterne* jelentése szerint Dreyfus Cernuski és Gribelin ta-

nuk tanuvallomásaira és bizonyos perbeli okmányok megváltoztatására alapitja perujitási kérvényét.

Mihelyt a Dreyfus-ügyre vonatkozó interpellációt a kamara elnöki hivatalában bejelentik, a kormány azt fogja javasolni, hogy az interpellációt elhalaszszák, a mig a perujitási bizottság megalakul, nehogy a képviselőház oly ügy tárgyalásához fogjon, a melynek tisztán birósági jellegét a kormány meg akarja óvni.

Párisból jelenti egy ujabb sürgöny: A *kormány elrendelte a Dreyfus-pör revizióját.* A francia sajtóban, még nacionálista lapokat sem véve ki, az a nézet, hogy a semmitőszék *megfogja semmisiteni a rennesi haditörvényszék ítéletét* és kihirdeti Dreyfus ártatlanságát, anélkül, hogy ujból haditörvényszék elé vinné az ügyet. Hangoztatják mindenfelől, hogy a rennesi tárgyalás alatt sok hamisitást követtek el.

SZINHÁZ ÉS IRODALOM

A szinház műsora:

Kedd: Csodagyermek, bohózat. (Páros bérlet.)
Szerda: Csodagyermek, bohózat. (Páratlanbérlet)
Csütörtök: Csodagyermek, bohózat. (Párosbérlet)
Péntek: Egy görbe nap, bohozat. (Páratlan bérlet)
Szombat: Roland mester, operette. (Páros bérlet.)

A csodagyermek.

— Bemutató előadás. —

Annyi pikantériát annyi szellemességgel, mint amennyivel a *Csodagyermek* felépült, ritkán hozott szinpadra a modern francia bohózat-termelés. Hogy félre ne értessünk: pikánsabb, vastagabb, gorombább feldolgozását láttuk már a ma egyedáruságot élvező bohózat-témának, (engedjék el e téma körülirását,) szellemes, mulattató eleven feldolgozásban is kaptunk már ezekből a polgárjogot nyert hálószoba-jelenetekből, de abban, hogy a gólyamese legnyilvánosabb leleplezése annyi éles, találó, sziporkázó szellemességek segitségével állittassék a szinpadi nyilvánosság elé: talán páratlanul áll a *Csodagyermek.* Ebben a darabban minden második szó céloz, minden mondat bizonyos mechanikával arra készült, hogy félreérthetetlen kétértelmüséggel odatalálj on, a hova az ütését szánták.

A szinpadi raffinériának véghatárán jár az az ötlet, melyen a darab felépül: három felvonás iródott egy személyre, aki még nem is él, meg sem született: egy gyermekre, akinek joga nincs a világrajövetelre, de akinek születésére szükség van. Egy idősebb koru milliomos fiatal özvegyet hagy hátra s ugy végrendelkezik, hogy vagyonát csak abban az esetben nem örökli a szülővárosa, ha utóda marad. A végrendelet tartalmát senki nem ismerte s ugylátszik tisztán ennek tulajdonitható, hogy Moulusey ur örökös nélkül hal meg, mert ellenkező esetben fiatal felesége, aki csak a tekintélyes vagyon kedvéért ment hozzá, akárhogy, de gondoskodott volna arról, hogy utód legyen, s hogy a milliók a családban maradjanak. A végrendeletet azonban csak a férj halála után bontják föl, a francia törvények pedig tiz hónapot engedélyeznek az özvegynek arra, hogy a kivánt örököst produkálja. Az özvegy (*Gazdy* Aranka) kétségbeesik, mégjobban egy Croche nevü épitész (*Mariházy*), aki több százezer koronáig van érdekelve a fiatal, de nem bánatos nőnél. Szerencsére azonban a tiz hónap elég hosszu idő arra, hogy a mulasztást pótolni lehessen, meg is indul haladéktalanul és pedig elég nyilvánosan: egy egész társaság közreműködése mellett a hajsza egy olyan ur után, akit a szép özvegy hajlandó abban a szerencsében részesiteni, hogy a kivánt gyermek apja legyen. Többféle viszontagságok után sikerül Durieut urat (*Bónis*), feltalálni, még pedig olyan időben, hogy a férj halálától számitott tiz hónapi terminus átlépésének veszélye nem fenyeget. Ekkor azonban az a komplikáció támad, hogy az özvegyet egy Lescalopiér nevü hatósági kiküldött (*Békés*) felügyelete alá helyezik, nehogy hamisság kerüljön az ügybe. Itt ujra egy csomó viszontagság, a hatósági kiküldöttet ki kell játszani, különben eláznak a milliók. Nem a darab meséjét akarjuk elmondani, csak a miliőt festeni, melyben a cselekmény lefolyik s ehhez elég annyi, hogy végre is megkerült egy másik, utóbb készült végrendelet, amelyben a férj minden feltétel nélkül az özvegyet teszi vagyona örökösévé. Hála isten, a nő mégis tisztességes marad. Ez ugyan kevés vigasztalás azok után, ami három felvonás alatt történt, tehát a morál meg van mentve.

Bizonyos, hogy a bohózat szerzői nem voltak fösvények azokban a dolgokban, melyek nem szinpadra valók. Aki ennél többet kiván, az ne menjen szinházba (aki kevesebbet kiván, az se menjen), de nem takarékoskodtak a szellemességekben sem. Finom eszközzel tárgyalják a legvaskosabb témát is s ez a feldogozás bizonyos előkelőséget ad azoknak, amik a darabban történnek. Hogy megbocsáthatók-e ezek a szinpadnak, vagy a szerzőknek, vagy annak, aki szinrehozta a darabot, — az izlés dolga. Az az egy bizonyos, hogy az ilyen darabokat, ezt is, csak az nézi meg, aki akarja. Ne tessék akarni s akkor meg van mentve a becsület. A közönségé is, a szinpadé is.

A darab szereplői közül *Mariházy* Miklós emelkedett ki igazán fényes alakitásával. A készültség megszokott dolog nála, s igy csak a rutin marad, amit dicsérünk kell az alakitásán. Vezette az előadást s ehhez képest nagy sikere is volt, nyilt szinen többször megtapsolták. *Gazdy* Aranka játékának az a dicsérete, hogy nem első helyen szóltunk róla. Pompás alak volt *Békés* Gyula, *Sarkadi* azonban ugylátszik nem tudott határozott vonást találni a szerepében; ez viszont nem jelenti azt, hogy rosszul játszott, *Aranyossy* Janka, *Fóthi* Frida és *Bónis* alakitása adták meg összevágó jellegét az előadásnak.

Közönség, — felesleges is talán mondani — volt bőven. (*a.*)

—

* **A sötétség.** *Ruttkai* György komoly és nagyhatásu társadalmi szinmüvét, a *Sötétséget Zilahy* Gyula igazgató megszerezte előadásra a budapesti Nemzeti Szinháztól és a darabot a legrövidebb idő alatt szinre is hozza. A *Sötétség* az ujabb magyar drámairodalomnak egyik legsikerültebb terméke, mélyreható problémával foglalkozik.

* **Az ingyenélők.** Népszinmü énekesnői szerepekben Karácsonyi Mariska helyét *Fóti* Fridával tölti be a szinház müvezetősége. Ha a vasárnap esti szereposztás az árván maradt szerepkör betöltésének első kisérlete akart lenni, akkor ennél egész nyugodtan meg lehet a direkció; Fóti kisasszonyban tényleg olyan szinpadi erőt bir a szinház, mely a társulat jelenlegi tagjai között egyedül alkalmas az efféle szerep betöltésére. Tegnap este az „Ingyenélők" vezető szerepét játszotta Fóti Frida s ebben az alakitásban meglepően sok eredetiséget, azonfelül kedvességet és bájos naivságot hozott szinpadra. Fóti Frida megállapodott képességekkel biró müvésznő s igy bizni lehet abban, hogy a siker, melyet tegnap este aratott, nemcsak épen evvel a szerepével jár, hanem követni fogja minden fellépését a népszinművekben. Az előadás a jobbfajtákból való volt, *Békésy, Gazdy* Aranka, *Polgár, Pajor* Ágnes és *Bónis* tették azzá. A négy tagu dalárda derüt vitt a néző térre, kár volt ebből valamit is visszalopni egy-két izléstelenséggel.

* **Roland mester.** A *Csodagyermek* mellett e hét másik ujdonsága a *Roland mester, Zichy* Géza gróf operája lesz, melyet teljesen uj jelmezekkel és diszletekkel adat elő *Zilahy* igazgató. A darabból nap nap után tartanak teljes zenekari próbát, a főszereplők: *Zilahyné, Bejczyné, Bejczy, Békéssy, Németh, Juhász, Füredi.*

* **A nemzetközi szinház ellen.** Az *Országos szinész egyesület* ma délelőtt emlékiratot küldött a székesfővaros tanácsához, a melyben tiltakozik az ellen, hogy Budapesten nemzetközi szinházat állitsanak. A megokolásban kifejti az egyesület, hogy a fővárosban semmi szükség sincs nemzetközi szinházra, amely különben sem lenne egyéb, mint álnév alatt való német szinház. Kimutatja az emlékirat, hogy amióta az állandó német szinház leégett, Budapesten egyáltalában nem tud gyökeret verni a német szinészet. A közönség ellátogat ugyan egy-egy berlini, vagy bécsi jelesebb szintársaság vendégszereplésére, de állandóan nem támogatna német előadásokat. Kéri a tanácsot, hogy a magyar nyelv ellen való s merénylet számba menő vállalkozást ne támogassa. A tanács közelébb fog az ügygyel foglalkozni.

* **Marcsa gondolatai.** Irta *Lux* Terka. Néhány évvel ezelőtt idegenül hangzó, uj név az irodalomban jelent meg apró novellák, jellemrajzok alatt. És feltünést keltett, mert ezek a novellák, amelyekben a női lélek finom szövete tükröződött, hivatott irónak a kész munkái, az irástudás kiforrottságával és a mesemondás érdekességével megalkotva. Azóta mind sürübben jelent meg a név: Lux Terka. Az *Aradi Közlöny*-nek is ő irja az érdekes heti fővárosi leveleket. A kitünő irónőnek legujabban egy novella sorozat növelte a sikereit: ez a sorozat egy szubtilis, érdekes leánylélek, Marcsának, a gondolatvilágát tárja az olvasó elé: szines képét annak a mindig változatos, kedvesen logizátlan, erős és gyenge ellentétekben gazdag női léleknek, amely mindig érdekes anyag a tanulmányozásra, különösen ilyen éles szemü irónő számára, mint Lux Terka. Távol a hipermodoru irók brutális életfestésétől, Lux Terka a szivbe mártott tollat képviseli irodalmunkban: gyöngéd sohasem tulzott, hanem olyan, aminő a hősnőinek lelke: csupa drüs napfény. A novella sorozat, amely a „Pesti Hirlap" olvasói körében élénk érdeklődést keltett, most kötetben jelent meg Légrádi testvéreknél. Az izléses könyvet, melynek kiállitása elsőrendü terméke a modern tipografiának, érdekes cimlap disziti: a kötet hősnőjének, Marcsának a képe. A 232 oldalra terjedő kötet ára 2 korona 40 fillér. Kapható a kiadócégnél *Légrády* testvéreknél (V. Váci körut 78.) valamint minden könyvárusnál.

Kivándorlóból milliomos.

(Egy aradmegyei ember sorsa.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, november 30.

New-Yorkból levelet kapott egy budapesti ujság, a melyben egy *Aradmegyéből* kivándorolt amerikai magyar ember csodás meggazdagodásáról irnak. Az illető — irja a levél — öt évi Amerikában való tartózkodása alatt annyira megszedte magát, hogy most már milliomos és a legjobb uton van, hogy milliárdjai legyenek, mint a többi amerikai pénzkirálynak.

Szentpéteri Lajosnak hivják a szerencsés embert. Öt éve mult októberben, hogy *Aradmegye* egy kis falujából kivándorolt másodmagával, tizenhatéves hugával.

Huszonegy forint készpénze volt, amikor Amerika földjére lépett. Huga, aki csinos leány volt, azonnal kapott foglalkozást egy magyar dohányárusnál, aki annyira megkedvelte a leányt, hogy két év mulva nőül vette.

Szentpéteri nővérét e helyezvén, megszabadult egy gondtól és könnyebben nézhetett foglalkozás után. Rendkivül szivós, kitartó ember volt és amikor hosszas szaladgálás után sem tudott munkát kapni, tiz dollárért mindenféle házalni való apróságot vásárolt össze és felcsapott házalónak.

Két hónapig volt házaló, a ki az utcán hangos kiabálással sózza nyakába a járó-kelőknek a subickot, kefét, gyufatartót stb.

És ment az üzlete. A harmadik hónapban már mint kereskedőt látjuk valamelyik streeten. Egy év mulva már nagykereskedő, a kinek három üzlete van.

Nem csoda, hogy az agilis ember, aki három év óta már kilencven ember foglalkoztat üzletében, halomról halomra rakta dollárjait. Most egyszerre dupla milliomos lesz belőle, mert megnősül. Elveszi egy német mágnásnak, egy többszörös milliomosnak a leányát, aki kerek egy millió hozományt hoz a házhoz.

Az esküvő karácsonykor lesz és ez alkalomra Szentpéteri még Magyarországon élő anyját is elhozatja Amerikába. A milliomos magyar mindössze huszonhét éves. Esküvője után aposával társas üzletben nagy vállalkozó lesz.

Fordulat a képviselőházban.

Megegyezés a béketárgyalásokra

(Tisza a választói jog kiterjesztése mellett.)

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, november 30.

A képviselőház mai ülésének első része a technikai obstrukció sivár képét viselte, de annál jelentősebb és szenzációsabb volt a másik része. Ezen, váratlanul fölszólalt *Kossuth* Ferenc és beszédével megadta a módot arra, hogy a béketárgyalások a kormány és az obstruálók között meginduljanak. *Kossuth* a béketárgyalások alapjául a választói jog kiterjesztését kivánta és *Tisza* István gróf kijelentette nyomban, hogy abba hajlandó belemenni. A miniszterelnök nyilatkozatait a függetlenségi párt legnagyobb része élénk helyeslésssel és megelégedéssel fogadta és a képviselőház elhatározta, hogy *holnap*, a béketárgyalások megtarthatása céljából *nem tart ülést*. Csak *Ugron* és pártja, a mely a lehető legszemérmetlenebbül kimutatja, hogy személyi gyülöletből vezetett politikát üz, ellenezte a békét és a zabliferáns árulónak bélyegezte mindjárt azokat, a kik tárgyalni mernek.

Szünet után, a mikor a képviselőház *Lengyel* Zoltán inditványait elvetette, következett be ez a váratlan fordulat.

(Kossuth békejániata.)

Kossuth Ferenc szót kért a házszabályokhoz. A képviselőház — ugymond — elhatározta, hogy naponként két ülést fog tartani és ime, már ma nem lehet 2 ülést tartani. Mégegyszer kéri a Házat, hogy fontolja meg a dolgot még egyszer, mert az erőszak csak erőszakot szül. Az obstrukció közel egy éve folyik, de sohase csapott át a technikai obstrukció terére az ellenzék. Jöhetnek oly idők, a mikor a magyar nemzetnek más fegyvere nem lesz, mint az az ellenállás, amelyet a képviselőház kifejthet. Látva a rombolást, a mely most történik, kéri a többséget, hogy ne haladjon tovább az erőszak utján. Azt a küzdelmet, a mely most folyik, nemcsak a perc szerint kell megitélni, hanem be kell tekinteni az ellenzék lelkébe; és akkor azt fogják látni, hogy az ellenállásban mélységes hazafias érzés van. Volt oly idő, a mikor a többség nem teljesitette kötelességét. Ha a többség állást foglalt volna, mielőtt a király kimondta, hogy „soha!" akkor a királyt arra nem merték volna rábirni az idegen tanácsosok. Szomoru képe van a magyar nemzetnek a világ előtt, ha azt akarják elhitetni, hogy a magyar vezényszót a nemzetnek csak kis töredéke kivánja. Valami hasznot kell szerezni a nemzet felbuzdulásából. Már november 8 án tartott beszédében hivatkozott arra, hogy a magyar nemzet őszinén óhajtja a *választói jog kiterjesztését, a választóke. ületek uj beosztását, a magyar nyelv* erősitését a magyar iskolákban, valamint szociális reformokat, a melyek e téren sokat lendithetnek. A nemzeti közvélemény fölébredését gyümölcsöztetni kell azon a téren, a melyen annak nem áll utjában a császári akarat. Talán *máskor majd na gyobb sikerrel lehet fölvenni a küzdelmet*. (Általános helyeslés a Házban.)

(Tisza válasza.)

Tisza István gróf miniszterelnök nyomban felállott, hogy Kossuth Ferencnek válaszoljon. Beszéde igy szólt:

— Tisztelt képviselőház! Azt hiszem, mulasztást követnék el, ha a most elhangzott fölszólalás után nem ragadnám meg az alkalmat bizonyos kijelentések megtételére. Mert én azt gondolom, hogy abban nem lehet közöttünk eltérés, hogy azt a harcot, a melynek utolsó fázisai felé rohamos gyorsasággal haladunk, kerüljük el, hacsak lehet és azt csak égető szükség esetén, minden más ügy kimeritése után vivjuk meg. Adja Isten, hogy ne legyen illuzió részemről, de én megvallom, hogy előttem szóló képviselőtársam nyilatkozataiból ama remény meritem, hogy *igenis lehet oly objektiv támpontokat találni*, (Ugy van! Ugy van! a szélső jobboldalon, taps, a jobboldalon.) a melyek tán megérlelik a hangulatot minden oldalról, a mely azután a végletektől visszatarthat bennünket. Tisztelt képviselőtársam a fősulyt a *választói jog* kérdésére fektette. Nekem legalább ez az impresszióm; mert hiszen a két másik csoportban osztott ügyek, a melyeket t. barátom fölemlitett, azok, gondolom, akadályt nem képezhetnek, mert hiszen a kormány programmjába is kifejtettük, hogy abban az irányban, a melyet tisztelt képviselőtársam fölemlitett, egy *jelentékeny lépést kivánunk tenni előre*. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Ezek után a *választói jog* kérdésére térek át. Mindenekelőtt kijelentem, hogy t. barátomnak *premisszáival és elvi kiindulási pontjával teljesen egyetértek*. (Helyeslés a jobb és baloldalon.) Emlitette tisztelt barátom azt, hogy a választói jog az utolsó fél század alatt mindenütt a széles világon, Magyarországot kivéve kiterjesztetett és hogy az emberiség haladása maga a választói jog kiterjedése felé halad. Ezt én *mindenben aláirom* és hozzáteszem azt is, hogy minden liberális politikus végcélját nem képezheti egyéb, mint elérése azon állapotnak, hogy a nemzet egyeteme lehetőleg ruháztassék föl politikai jogokkal. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.)

Krasznay Ferenc: Itt kezdődik a demokratikus kormányzás!

Nessi Pál: Ezt a hangot megértjük! (Fölkiáltások jobbfelől: Halljuk! Halljuk!)

Tisza István gróf: Ez a liberális politika végcélja, a mely felé törekedni kell következetesen és öntudatosan . . .

Hock János: Es intézményesen!

Tisza István gróf: . . . első sorban az által, hogy a népnek mind szélesebb és szélesebb rétegeit tegyük alkalmassá a politikai jog gyakorlatára. (Helyeslés a jobb- és baloldalon.) De egyuttal kellő óvatossággal is, ezt *egy ugrás a sötétbe* (Ellentmondások a baloldalon.) minden oly kérdésben megboszszulhatja magát, de különösen Magyarországon, a hol fölösleges volna bővebben fejtegetnem, nagyonis fontos létérdekei a nemzetnek és kivánalma a nemzeti politikának füződnek ahhoz, hogy *a magyar társadalom intelligens elemeinek szupremenciája kockára ne tétessék*. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) Ez a kijelentésem, t. képviselőház, korántsem jelenti azt, hogy a kormány elzárkózik a választói jog kiterjesztése elől (Élénk helyeslés a jobb- és szélsőbalon), ellenkezőleg, bátran azt állithatom, hogy a *kormány müködési programmjába a választói jog kiterjesztése beletartozik*. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) Mert hisz a javaslat, a melyet a választási eljárás és a választói jog reformja tekintetében a kormány részéről kilátásba helyezni szerencsém volt, természetszerüleg a választói jog kiterjesztését is fogja tartalmazni. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) Ezt kijelenthetem és hozzáteszem ehhez t. Ház, hogy ezen törvényjavaslat készitésének előmunkálatai *nyomban meg fognak indittatni* (Élénk helyeslés) és a mint a kérdés annyira megérett, gondoskodni fogok, hogy a kérdés egy ankétszerü tárgyalás alá bocsáttassék, mely ankéten megjelenésre fogom pártkölönbség nélkül fölkérni közéletünk ama kitünőségeit, a kiknek szava természetszerüleg kell, hogy nagy sulylyal essék az ily kérdés előkészitésében. A törvényjavaslatot oly időben szándékszom a Ház elé terjeszteni, hogy azon három évi idő alatt, a mely az országgyülés életéből még hátra van, letárgyalható legyen (Helyeslés a jobb- és szélsőbaloldalon) ugy, hogy a mennyiben a küzbejövő körülmények a Háznak idő előtti feloszlatását nem tennék szükségessé, már a *legközelebbi általános választás az uj törvény alapján ejtessék meg*. (Élénk éljenzés a jobboldalon, helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Tisztelt Ház! Ezeket szükségesnek tartottam kijelenteni, és hiszem, hogy e kijelentéseim a helyzet tisztázását meg fogják könnyiteni.

Kaas Ivor báró. Hát a házszabály-kérdés? (Fölkiáltások a jobboldalon: Vizet az öregnek!)

Tisza István gróf: En azt hiszem, hogy bármilyen vérző fájdalmat okozok is Kaas képviselő urnak, akkor járok el helyesen, ha most semmi más kérdés taglalásába nem bocsátkozom. (Élénk éljenzés jobbfelől, helyeslés a baloldalon.)

(Polónyi.)

Polónyi Géza kijelenti, hogy a választói jog kiterjesztése alatt ő *a hazafias munkásosztályt* érti, mert azoknak az elemeknek, a melyek megtagadják a hazát, nem akarunk szolgálatot tenni.

Hock János: A kinek nincs hazája, annak nem ad jogot a haza!

Polónyi Géza: Sokszor tünődött a felett, hogy egy választási törvényben bizonyos esküt, vagy fogadalom volna, amely szankcióhoz nem kötve vagy politikai jogvesztéssel kötve mondaná ki, hogy *a ki a választói jogot megszerzi, az a hazához hüséget fogad*. Ez oly intézkedés volna, a mely legalább e tekintetben biztositékot nyujtana, hogy a politikai jog kiterjesztése visszaélésekre fel nem használható. A miniszterelnök nyilatkozatának értékét nem akarja esztimálni; azt a tényt azonban, hogy a miniszterelnök urban bizonyos jóindulat megnyilatkozott, készséggel nyugtázom. És legyen meggyőződve a miniszterelnök ur, hogy sokan vagyunk, a kik aggódva gondolkodunk azon, hogyan lenne a nemzetet a válságos helyzetből kivezetni.

Ezután az ellenzék soraiból tíz perc szünetet kértek, a mit az elnök el is rendelt.

Szünet után

Zichy Aladár gróf kijelenti, hogy a parallel ülések megszüntetését kéri első sorban, azután a béke helyreállításának ügyében *parlamenti bizottság kiküldését.*

Holló Lajos kijelenti, hogy ő és párthivei *folytatni kivánják a harcot,* mig az összes nemzsti követelések teljesitve nem lesznek.

(Apponyi.)

Ezután nagy érdeklődés közepette állott föl szólásra a szabadelvü pártból kilépett *Apponyi* Albert.

Apponyi Albert gróf: Orül — ugymond — a felvetett békeakciónak és reméli, hogy sikerülni fog a nemzetet a mostani válságos helyzetből kivezetni olykép, hogy se az alkotmány, se a nemzet érdekei csorbulást ne szenvedjenek; de szükségesnek tartja, hogy a *párhuzamos üléseket egyelőre függesszék föl.*

Ugron Gábor rendezett ezután a mü-felháborodás és a szinpadi keserüség hangján közkirohanást. O — kiáltotta — *hazaárulásnak* bélyegzi azt, ha az ellenzék a magyar vezényleti nyelv jogának elismerése nélkül leszerelne.

(Szünet a béketárgyalásokra.)

Krasznay Ferenc arra kérte a Házat, hogy tekintettel a beállott fordulatra, a béketárgyalások megejtése végett a *Ház napolja el szerdáig üléseit.*

Tisza István gróf miniszterelnök *magáévá tette* az inditványt, a mely ugy a jobboldalon, mint a baloldal józan elemei között tetszést és megnyugvást keltett.

Csak báró *Kaas* Ivorból tört ki az elégedetlenség. Krasznay elé ment és rászólt:

— Tudod, hogy milyen erőszakos *truc* készül szerdára? Miért teszel ilyet?

Krasznay Ferenc önérzetesen visszavágott:

— *Kikérem magamnak, hogy engem bárki is póráznon vezessen!*

Nagy kavarodás és zaj keletkezett, a két fölindult képviselőt alig lehetett lecsillapitani.

Mikor a csend helyreállott, az elnök hitelesiteni akarta a jegyzőkönyvet.

Lengyel Zoltán, *Nessi* Pál és *Papp* Zoltán követelték, hogy benyujtott módositó inditványaik fölött a Ház szavazzan.

Ez megtörtént. A jegyzőkönyv hitelesitése után az elnök bejelentette, hogy a legközelebbi ülés *szerdán* lesz, s annak napirendjére az *ujoncjavaslatok* tárgyalásának folytatását tüzte ki.

Az ülés négy órakor ért végett.

A waggongyári tűz.

(A kár megállapitása.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, november 30.

Az a nagyszabásu veszedelem, mely miatt harangkongás, kürtbugás verte fel az alvó várost vasárnap hajnali két órakor, tegnap és ma élénken foglalkoztatta a közönséget. Seregestül tódult ki a közönség a waggongyárba, hogy megbámulja a nagy pusztulást. Összeomlott falak, kormos gerendák, fekete törmelék maradtak hátra, s a romhalmazban mindenfelé összeolvadt, hasznavehetetlenné vált gépek hevernek.

Oriási a kár, melyet a tüz okozott. Mint megállapitották *761,705·13 korona a kár,* mely igy oszlik meg: *épületekben 100,000 korona, gépekben 329,705·13 korona, anyagokban 332,000 korona.* A kár nem a gyárat sujtja, hanem négy biztositó intézetet; ezek: a *Generali,* az *Első Magyar Általános,* a *Fonciére* és a *Magyar-Francia* biztositó társaságok.

A kárnak ez a megállapitása, bár nem hivatalos, de szakszerü és meglehetősen pontos, ugy hogy a hivatalos becslés is körülbelül ilyen veszteséget fog kimutatni.

Már a veszedelem napján hozott tudósitásunkban beszámoltunk arról, hogy mi veszett oda. Akkor még teljesen nem lehetett konstatálni a pusztulást, hiszen a tüzet még nem is lokalizálták, mikor ama sorokat irtuk. Reggelre látszott csak igazán a nagy pusztulás. *Teljesen leégett a hatalmas mozdony-osztály, a Diezl féle motor osztály,* s a kárt nagygyá tette az a körülmény, hogy éppen ezekben az osztályokban voltak *a legdrágább gépek.*

A mozdony-osztályban három kész mozdony is állott, melyet a jövő héten kellett volna szállitani a bosnyák vasutak számára. Ezek a mozdonyok is hasznavehetetlenné váltak.

Hogy a veszedelem nem lett még sokkal nagyobb, az a tüzoltók buzgalmának és ügyességének köszönhető. A nagy szélben óriási magasságba csaptak fel a lángok, s a tüzes üszkök egészen a közös huszárok laktanyájáig repültek. Nagyon féltek attól, hogy a vasöntöde is kigyullad, s ez esetben irtózatos baj támad, mert ebben az épületben robbanó anyagok vannak.

A tüzoltók nagy munkájának sebesültjei is vannak. Több tüzoltó megsérült, köztük *Sztankovits* Milos főparancsnok, ki az orrán szenvedett zuzódásokat.

A tüzvizsgálat, valamint a biztositó intézetek kárbecslése még csak ezután megy végbe, mert a romhalmazt el kell takaritani előbb.

A tüz a munkások számára is csapás volt, amennyiben azok, kik a leégett osztályokban dolgoztak, amig az épületek ujjá nem épülnek, nem kaphatnak foglalkozást a gyárban.

EGYESULETI ELET.

(*) **Jóváhagyott alapszabályok.** Az „Aradi asztalos kör" alapszabályait a m. kir. belügyminiszter láttamozta.

Béketárgyalások előtt.

Egy napos fegyverszünet.

(Kossuth a béke mellett. — A felbőszült Szederkényiek. — Ujabb kilépések.)

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, november 30

Egy napig pihen a képviselőházban duló és mind izléstelenebb formákat öltő harc. A képviselőház nem tart egy napig ülést, hogy azalatt a béketárgyalások megindulhassanak. Lelkes hangulatban mondták ezt ki a Házban, de estig, a mig megvilágosodtak a béketárgyalások kilátásai, ez a lelkesedés sokat veszitett. *Általános leszerelésre nincs kilátás.* A Szederkényiek tovább harcolnak s valószinüleg kapnak maguk mellé társul a Kossuth-pártból, meg a néppártiak közül nehány „harcost"; már pedig, ha csak husz képviselő akad, aki az obstrukció folytatására vállalkozik, akkor csak hiába való lesz a holnapi békekisérlet.

A legutóbbi eseményekről a következő tudósitásokat vesszük:

A pártok hangulata.

Kossuth Ferenc beszédének egyes részeit, valamint a kormányelnök kijelentéseit a Ház nagy többsége élénk helyeslésssel fogadta. Azok, a kik virágos szinben szokták az eseményeket látni, lelkesedéssel kiáltották:

— Meg van a béke!

A Háznak skrupulózusabb tagjai azonban nem vették szentirás számba a látszólagos békét, de ugy nyilatkoztak, hogy az események kétségtelenül *közelébb hozták a békét* s a mai komoly politikai nyilatkozatok után hozzá lehet fogni a parlamenti rendet helyreállitó pártközi konferenciához.

A mai ülésen *Tisza* István beszéde után *Tóth* János, a függetlenségi párt alelnöke a folyosón kijelentette, hogy Tisza nyilatkozatai *őt teljesen kielégitették* és azt alapul lehet tekinteni a béke megteremtésére. Ugyanaz volt a függetlenségi párt nagy részének fölfogása s az obstrukció vezetőin kivül az ugynevezett *szocialista frakció* is igy vélekedett.

Vázsonyi Vilmos, aki a párhuzamos ülések megszavazása után az obstrukcióhoz csatlakozott, Tisza mai beszéde után föltétlenül a *békepártiakhoz számitható.*

Már *Kossuth* beszéde előtt sejteni lehetett, hogy nagy dolgok vannak készülőben. A Kossuth-pártból a névszerinti szavazáson csak nehány függetlenségi párti vett részt, a többien Kossuth Ferenc köré gyülekeztek és tárgyaltak. A *Szederkényi*-pártiak szinte kétségbeesetten hivogatták őket, hogy jöjjenek, mert a szavazás igen fontos; de a hivásnak alig engedtek nehányan.

Szünet alatt, a folyton nyüzsgő ellenzéki táborban *Lengyel* Zoltán kijelentette, hogy ő tovább akar harcolni. Erre megkérdezték *Polónyit,* hogy most már mi lesz. Polónyi egykedvüen válaszolt:

— *Hát akkor Lengyel Zoltán képviselő ur fog harcolni.*

Lesz-e béke?

Az est politikai hangulatáról fővárosi tudósitónk a következőket táviratozza:

A pártkörökben rendkivül élénken tárgyalják a mai eseményeket. A *szabadelvüpártban nem nagyon tudnak bizni Kossuth ajánlatában,* a melynek elintézésére a kormányelnök huszonnégy órai haladékot adott.

A Kossuth-párt nagyobb része hajlandó belemenni a béketárgyalásokba; a pártnak körülbelül *ötven-hatvan tagja tart Kossuth-tal.* Ezek nem akarják, hogy a kormányt följogositva érezze magát, miszerint az obstrukció ellen a legerélyesebb rendszabályokhoz nyuljanak. Más része a pártnak azt hirdeti, hogy *Tisza után vagy klerikális és reakciónárius kormány jön,* vagy pedig a Házat feloszlatják.

A *Pannoniában* összegyült Ugronistáknak a legőrültebb ellenállásra tüzelték egymást. Szidták, átkozták Kossuth Ferencet, a kit azzal vádoltak, hogy a párt háta megett paktált Tiszával. Már szombaton kibocsátotta a meghivót a párt tagjaihoz, és csak ma mondta meg miről lesz szó.

Holnap délután *öt órakor* pártértekezlet lesz, a melyen eldől a béke ügye.

Hogy meglesz-e a béke, nagyon bizonytalan; ha *husz képviselő akad,* a ki *folytatja az obstrukciót,* a mai házszabályok mellett *nem lehet szó békés kibontakozásról.*

Ujabb kilépések.

Smialovszky Valér országgyülési képviselő *Podmaniczky* Frigyes bárónhoz, mint az országgyülési szabadelvüpárt elnökéhez nov. 27-éről keltezett levelet intézett, amelyben tudatja és bőven indokolja, hogy kénytelen a párt kötelékében töltött tizenkét esztendő után nehéz szivvel a pártból az nov. 25-én hozott párthatározat folytán kilépni. Levelében kifejti, hogy ez

elhatározására más okok is kényszeritik; az emlitett napon tartott értekezleten — nézete szerint szükség nélkül — a pártkérdés vettetvén fel, ez benne azt az aggodalmat kelti, hogy pártfegyelmi szempontból bizonyos lelkiismereti kényszer helyzete fog a jövőre a párttagokra nézve megteremtetni; aggályai vannak továbbá a miniszterelnök pénzügyi, közgazdasági és közmüvelődési programmját illetőleg; végül attól tart, hogy az állami tisztviselők fizetésrendezésének elhalasztása párturalmi célokra fog felhasználtatni.

Egy estilap szerint még *Bodoky* Zoltán, *Frey* Ferenc és *Bolgár* Ferenc fognak még kilépni a szabadelvü pártból s állitólag már meg is irták kilépő leveleiket.

A vasárnapi események.

Három fontosabb mozzanata volt a válság vasárnapi pihenőjének: *Tisza* István beszéde választóihoz, *Feilitzsch* báró, a Ház alelnökének nyilatkozata Kolozsvárott és *Serényi* Béla gróf kereskedelemügyi államtitkár programmbeszéde.

(Tisza gróf választóihoz.)

Az ugrai választókerület választópolgárainak 314 főből álló küldöttsége vasárnap délelőtt tisztelgett gróf *Tisza* István miniszterelnöknél, akinek átadta a képviselői megbizólevelet. A küldöttség nevében *Markovics* Antal üdvözölte a miniszterelnököt, amire gróf Tisza István a többek között ezeket mondta:

Előttem világosan áll az ut, amelyen mennem kell. Ezen az uton haladni fogok kötelességérzetem és hazafiságom által hajtva, habozás, *tétovázás, ingadozás nélkül tovább.* Én bizom az ügynek szent és igaz voltában és ennek folytán bizom a sikerben, bizom azért, mert lehetetlen az, hogy a magyar nemzet amely ennyi időn át, ennyi veszély között, annyi ellenséggel megküzdve fenn tudta tartani alkotmányos intézményeit, *el ne tudna bánni azokkal az akadályokkal*, amelyeket elvakitott honfitársainak egy csekély töredéke állit utjába. (Tetszés és éljenzés.)

Tovább megyek kitüzött utamon, tovább megyek, amig vagy nem győztem, vagy összetörve el nem bukom az ut közepén. (Élénk felkiáltások: Az nem lehet! Nem engedjük soha! Kitartunk! Nem engedjük!) Ad a Isten, hogy ne ugy legyen, én is kivánom; de akárhogy végződjék ez a küzdelem, arra az egyre kérem önöket, hogy azt ne feledjék el soha, lelkemnek érzelmei, barátságomnak egész ereje ott vannak önök között. (Ugy van! Élénk éljenzés.) Es ha majd győzelemmel vagy anélkül, de mindenesetre a férfiasan teljesitett kötelességnek megnyugtató tudatával önök közé jöhetek vissza. (Hosszantartó, lelkes éljenzés.)

A miniszterelnök ezután hosszabb ideig társalgott a küldöttség tagjaival, akiket délután 2 órakor a Royal-szállóban vendégeiül látott.

(Feilitzsch a 203. §-ról.)

A *kolozsvári* szabadelvü párt küldöttsége vasárnap báró *Feilitzsch* Arthurnál a kolozsvári kerület képviselőjénél járt, s örömét fejezte ki azon, hogy a képviselőház alelnökének választották.

Feilitzsch válaszában kifejtette, hogy a kormány és az elnökség mostani eljárása törvényes, jogos és szabályszerü. A házszabályok 203. §-ának alkalmazása világosan a szabályok és rendelkezések szellemében történt. Maga *Széll* Kálmán volt miniszterelnök is márciusban a 203. §. alapján ugyanazt akarta tenni, amit tett a jelenlegi kormány. De gróf *Andrássy* Gyula is ugyanazt az inditványt akarta annak idején megtenni, amelyet báró Podmaniczky most megtett. Alaptalan tehát az ellenzék támadása és vádja. *Széll* Kálmán csak azért nem tette meg annak idején az inditványt, mert gróf *Apponyi* Albert a képviselőház akkori elnöke annak keresztülvitelére *nem akart vállalkozni.* Ámde Apponyi sem tagadhatja, hogy a házszabályok szövege igazat ad a kormánynak.

(Serényi programmja.)

A dédesdi választókerület szabadelvü pártja, vasárnap képviselőjelöltté kiáltotta ki *Serényi* Béla gróf kereskedelmügyi államtitkárt, a ki elfogadván a jelölést, programmbeszédet mondott. A jelölés alkalmából üdvözlő táviratot küldtek *Tisza* István gróf miniszterelnöknek és *Hieronymi* Károly kereskedelmi miniszternek.

A kereskedelmügyi államtitkár a legsürgősebb teendők között fölemlitette a *beruházási kölcsön* kérdésének megoldását. Most van munkában a nagy beruházási kölcsön átdolgozása és a kormány a kölcsön nagy összegeit kizárólag produktiv befektetésekre akarja forditani. Első sorban *vasutat* szándékozik a kormány épiteni, azután az ország utháózatának kiépitésére fog jelentékeny összeget forditani. A mi a vizutak kérdését illeti, melegen pártolná a *Duna Tisza csatorna* kiépitését és a Sajó és a *Maros hajozhatóvá tételét.* Megvalósuinak-e ezek a tervek a közel jövőben, nem tudja, de hiszi, hogy az ország gazdasági viszonyainak föllendülése esetén a kormány gondoskodni fog arról, hogy ilyen messzemenő, nagyobb tervek megvalósitásának legalább az *időpontját meghatározza*, föltéve, hogy a sürgősen szükséges vasutépités és utépités a ldgközelebbi öt-hat évben kedvező befejezést nyer. Ezután részletesen foglalkozik a vasutak reformjával. A *visinális vasuti* törvény reviziója már befejezés alatt van és oly intézkedések vannak benne, a melyek a vasutépitést nagy mértékben teszik lehetővé. Ez természetesen kedvező hatással lesz vasiparunkra. Remélhető, hogy különösen a vasiparban a gyárak foglalkozó képessége ismét a rendes mederbe fog visszatérni. A kormány gondoskodni fog arról, hogy a beruházási kölcsönből fedezendő vasszükséglet méltányosan oszoljek meg, az *állami vasgyárak* és a *magángyárak* között. A kormány a vicinális vasutak személyforgalmának emelésére tanulmányozás tárgyává teszi a *motoros kocsikat*, a melyek óránkint 35—40 kilométer gyorsasággal közlekednek. Rámutatott arra, hogy legközelebb revizió alá kerül a *betegsegitőpénztárról szóló törvény*, befejezés előtt van a munkásoknak *baleset ellen való biztositásáról* szóló törvény és kijelentette, hogy a kormányt az a célzat vezeti, hogy azok, a kiknek jövedelme létszükségletüket alig haladja felül, lehetőleg minden teher alól mentesitessenek.

Az uj népkonyha fölavatása.

(A jótékonyság ünnepe.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, november 30.

Ünnepe volt vasárnap az emberszeretetnek. A meleget ehhez az ünnephez a jó szivek árasztották, melyek a mások nyomorán való enyhitést tartják feladatuknak. Nemes kötelesség, mely előtt meghajol az egész társadalom s áldva nyujtja le koszoruját a jótékonyság nemtője.

A Zrinyi-utcában épült uj népkonyhát avatták fel, azt a pompás emeletes házat, melyet végvári *Neuman* Dániel és neje, *Fürst* Mária, az izraelita nőegyesület elnöksnője épittetett hogy az egyesület kebelében fennálló népkonyha otthont találjon benne. A nemesszivüségnek szép megnyilatkozása volt ez az áldozatkészség, melylyel — mint a megnyitó ünnep egyik szónoka találóan mondta — szobornál maradandóbb emléket állitottak az alapitók.

A felavatás teljesen méltó volt az alkalomhoz. Nagy érdeklődés mellett, impozáns módon folyt le.

Délelőtt fél tizenegy órakor vette kezdetét az ünnepély. A Zrinyi-utcai uj hajlékban nagy vendégsereg gyülekezett ekkorára össze. A hatóságok fejei, a társadalom előkelőségei, egyesületek képviselői nagy számban jelentek itt meg. Ott volt *Urbán* Iván főispán, *Institór s* Kálmán polgármester, *Variassy* Lajos helyettes polgármester; az aradi izraelita hitközséget *Deutsch* Bernát elnök és *Nemess* Zsigmond dr. alelnök képviselték, különben pedig résztvettek ugy a hitközség, mint a jótékony egyesületek tagjai teljes számban. A férfiak mellett számos hölgy is megjelent.

Az ünnepély kezdetét jelentette, mikor a vendégsereg átvonult a népkonyha nagy étkezőjébe, melyben már ott volt az alapitó végvári *Neumanné Fürst* Mária és egész családja. A mikor az elhelyezkedés megtörtént, a templomi énekkar rázenditett a Szózatra, melyet az ünneplő közönség állva hallgatott meg. Ennek elhangzása után Neuman Fürst Mária a következő megkapóan szép beszédet intézte az egybegyült ünneplő közönséghez:

Méltyen tisztelt közönség! Legbensőbb örömömre szolgál szivből megköszönhetni önöknek, hogy megjelentek itt; ezzel fényt, magasztosságot nyujtanak a népkonyha megnyitóünnepélyének, melyet im minden felekezeti tekintet nélkül nyitok meg szegények, szegénysorsu munkások és tanulók számára. E népkonyha ezentul is az izraelita nőegyesület védelme alatt marad s midőn most rendeltetésének átadom, hiszem, hogy nagyérdemü elnöktársnőim *Wallfisch* Arminné és *Tenner* Józsefné itt is folytatják áldásos müködésüket, mert csakis az ő önfeláldozó kötelességtudásuk ad e rideg falnak életet és lelket. Jól esik szivemnek Aradvárosa lakosságának és hatóságának is leróni hálámat az állandóan tanusitott pártfogásért és kérem, ne vonják meg azt tőlünk ezentul sem. Szavamat végül gyermekeimhez intézem. Vajha soha ne feledném, hogy e népkonyha alapitása anyjuk életének egyik legboldogabb mozzanata volt; vajha mindég ugy szivükön viselnék, hogy minél szebben gyarapodhasson és viruljon! — Most pedig Istenhez küldöm fohászom, hogy küldje égi áldását arra, mit emberkéz alkotott. A népkonyhát ezennel megnyitom.

Lelkes éljenzés követte e szavakat, mire *Tenner* Józsefné, a népkonyha bizottság elöjárója a következő szép szavakban válaszolt:

Nagyságos asszonyom! A nagylelkü és fejedelmi ajándékot a népkonyha bizottság nevében a legmélyebb köszönettel, a legőszintébb hálaérzetével veszem át.

Igérem ez ünnepélyes pillanatban, hogy a népkonyha-bizottságnak az lesz legfőbb törekvése, hogy a nemes ajándékhoz méltóan gyakorolja a jótékonyságot, szegények hálája, az Isten áldása kisérje mindenkoron.

Zajos éljenzéssel fogadták e szavakat is, Majd *Institoris* Kálmán polgármester Aradváros közönsége nevében tartott magas szárnyalásu beszédet melyben melegen méltatta az alapitók nemeslelkü tényét.

Azt hiszem, — mondta többek között — hogy e népkonyha megnyitásával és felavatásával egy közös érzelem hatja át keblünket, s ez a hála és elismerés, melyet a jelen pillanatban adózunk a nemes ajándékozóknak, a kiknek nevét és emberbaráti alkotását a jótékonyság angyala fogja városunk történetében megörökiteni. A jótékonyságban és áldozatkészségben mindenkor előljáró nemes házaspár fogadja a város szegény és szükölködő lakosságának hozott ezen nagylelkü áldozatkészségéert és ajándékáért Aradváros polgárságának általam tolmácsolt szivből fakadó hálás elismerését és köszönetét.

Ezután a népkonyhában elhelyezett *emléktábla leleplezése* következett. *Rosenberg* Sándor dr. főrabbi gyengélkedése következtében *Nemess* Zsigmond dr. hitközségi alelnök mondott beszédet, — melyben szivhez szóló szavakkal, s nagyon jellemzően ecsetelte az izraelita nőegyesület jótékony müködését s különösen azt a nemesszivü tevékenységet, melyet *Neuman* Dániel és neje, *Fürst* Mária kifejtettek. Beszédét igy fejezte be:

Ercnél maradandóbb emléket állitottak fel az alapitók önmaguknak és kétségtelenül nagy boldogság tölti el ezért lényüket, ámde mi is kedves kötelességet akarunk teljesiteni, a mikor a mai nagy nap szép emlékeit megörökiteni óhajtjuk. Vándor, ha ere vezeti utja, hadd lássa meg, hogy itt járnak és itt élnek közöt-

tünk a jótékonyság apostolai; hulljon le a lepel és a márványba vésett betűk hirdessék a késő utokornak is követendő példa gyanánt, hogy imejtt járnak és itt élnek közöttünk azok, kik követik az Ur szavát. Átérezték ésátértették az Udvözitő szent igéjét, mely parancsolólag hagyta meg az egész emberiségnek: Szeresd felebarátodat!

A megkapó ünnepély a Himnusz elénekléssével ért véget.

Délután kedves hangulat költözködött az uj népkonyhába. A nagyterem virágos kertté alakult át, melynek szép leányok képezték a diszét. A hölgyek teát szolgáltattak ki, hogy a befolyó jövedelmet a népkonyha oltárára tegyék le áldozatképen.

Hogy a népkonyhának bőven akadt közönsége, az a virágos kert vonzóereje révén természetes. Nagyon sokan fordultak meg ott a délután folyamán, s a népkonyhának *ezer koronán* felül jövedelmet hozott a hölgyek kedves munkája.

A délutáni teánál jelen voltak a következő hölgyek:

Assael Józsefné, özv. Back Sámné, özv. Bokos Beniné, Basch Simonné, Deutsch Arturné, Dinan Sándorné, Fischer Eliz, Freud Adolfné, Fuchs Ignácné, Fürstné (Budapest), Feldmannné, Goldschmiedt Sándorné, dr. Grossmann Jakabné, özv. Hudetz Ferencné, Herzl Bernátné, Hajós Árpádné, Keil Ignácné, dr. Kovacs Marcellné, Kohn Józsefné, özv. Leopoldné, dr. Lukács Lajosné, Lengyel Manóné, Lustig Hermannné, Lilienberg Sándorné, özv. Münz Ferencné, Mandl Mihályné, dr. Nagy Sándorné, végvári Neuman Dánielné, Neumann Arminné, özv. Ohrnstein Simonné, dr. Polónyi Jenőné, Pálmai Emilné, dr. Pálmai Lajosné, Pollák Vilmosné, özv. Róth Lipótné, dr. Robitsek Gusztávné, Róth Henrikné, Róth Józsefné, Stein Ignácné, Steiner Józsefné, dr. Somogyi Gyuláné, dr. Sass Bernátné (Makó), özv. Schwartzné, Singer Gyuláné, dr. Schreiber Vilmosné, dr. Steinhardt Mórné, Seidner Bernátné, özv. Spitzer Rudolfné, Siposné (Temesvár), dr. Tolnai Jánosné, Tenner Józsefné, dr. Tisch Mórné, Weil Józsefné, Wallfisch Arminné, stb.

Back Eszti, Back Judit, Bing Adi, Bródy Ilonka, Deutsch Margit, Deutsch nővérek (Módos), Fleischer Ilona, Fleischer Jolán, Farát Ella, Fischer Ilonka, Fried Janka, Grimm Adrienne, Grimm Margit, Herskovitz Gitta, Hirsch nővérek, Herbstein Margit, Kell Felicie, Klein Sárika, Klein nővérek, Löffler Margit, Löffler Irma, Mandel Rózsika, Mandl Irma, Münz Jolán, végvári Neuman Margit, Neuman Böske, Obláth Margit, Ottenberg nővérek, Pollák Margit, Róth Irma, Reusz nővérek, Róth Böske, Róth Margit, Spitzer Malvin, Szabados Erzsi, Steinitzer Elza, Stern Flóra, Schulhof Hirsch Micike, Schulhof Hirsch Zelma, Vajda Olga, Vajda Ilonka, Werner Mariska.

HIREK.

A kisjenői vadászatok.

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, november 30

A kisjenői uradalmi erdőkben megkezdődtek a főhercegi vadászatok. Vasárnap este hét óra tiz perckor érkeztek meg külön vonattal, Kétegyháza felől: *József Ágost* főherceg és neje, *Augusztá* főhercegnő; az utóbbinak megérkezéséről délutánig nem tudtak biztosat; velük jöttek: *Fülöp* koburg és *György* bajor herceg, *Zichy* Eliza grófnő, udvarhölgy, *Ludvigh* Gyula, a máv. elnökiga gatója, báró *Révay* Simon, báró *Vécsey* István, báró *Lindeloff*, gróf *Berthold*, *Kelz* Gyula és *Unterauer* József udvari tanácsos, József főherceg titkára.

Libits Adolf udvari tanácsos, jószágigazgató még vasárnap reggel érkezett meg és jelen volt a vendégek fogadtatásán. Ma délután érkezett meg a többi vendégek mellé: *Zichy* István gróf, *Gromon* Dezső, honvédelmi államtitkár, a ki az őszi vadászatok rendes vendége szokott lenni, az idén nem jöhetett el.

A vadászatoknak ez a programmja:

November 30. vadászatok az *Osi és Feset* erdőkben nyul- és fácánra;

december 1-én, a *gyarmati* erdőken nyulakra és fácánra;

december 2-án: *Agyán*, vaddisznókra;

december 3-án: a *bánkuti* pusztán, nyulakra- és fácánra;

4-én és 5-én: *Somoson* és *Csintyen*, őz és vaddisznókra.

A mai vadászatnak eredménye az volt: *990 nyul, 2 fácán és 54 fogoly.*

—

— **Urbán Iván a helyzetről.** Ezzel a cimmel megjelent minapi közleményünk arra inditotta Apponyiék helybeli lapját: az „Arad és Vidékét", hogy valami cáfolat-félét tegyen közzé. Ez ügyben fölkerestük ma *Urbán* Iván főispánt, ki a közleményünkben foglaltakat az alábbi nyilatkozattal erősitette meg:

— *Nem tartom olyan elvi jelentőségü dolognak a most felmerült incidenst, hogy ezért a pártból kiléptem, vagy állásomat elhagytam volna.* Ha azonban a megye és a város érdeke, vagy a közügyek könnyebb lebonyolitása kivánatossá fogják tenni, hogy állásomtól megváljak, megteszem, de *a szabadelvü pártból akkor sem lépek ki.*

— **Advent kezdete.** A róm. kath. egyház tegnap Urjövet első vasárnapját ünnepelte és ezzel kezdetét vette a karácsonyi ünnepkör. A „Roráté"-k kezdődtek meg, hogy négy hét multva felcsendüljön a dal: pásztorok, megszületett a Messiás. A minoriták templomában a szentmisék reggel hat órakor kezdődnek eme könyörgéssel: Rorate coeli de super.

— **Uj ajánlat az aszfalt kölcsönre.** A kétszázhuszezer koronás aszfalt-kölcsön ügyében az *Aradi Ipar és Népbank* ma ujabb ajánlatot nyujtott be a városhoz. Ebben kijelenti, hogy a *másfél százalékos storno-dijról*, a melyet a pénzügyi bizottság kifogásolt, *lemond*, csupán azt köti ki, hogy a kölcsön *öt év előtt ne legyen fölmondható.* Az ajánlat alapján a pénzügyi bizottság legközelebb ujból foglalkozik az aszfalt kölcsön ügyével.

— **Szápáry Gyula gróf balesete.** Fővárosi tudósitónk jelenti: Taksonyból ide érkezett szükszavu távirat szerint *Szápáry* Gyula gróf, volt miniszterelnök lovai megbokrosodtak, miközben Szápáry gróf kiesett hintajából és *bordatörést szenvedett.* A beteg főurhoz táviratilag hivtak Budapestről egy orvostanárt, aki konstatálta, hogy a beteg állapota *nem veszedelmes.* Ezzel kapcsolatosan ma délben Budapesten az a hir terjedt el, hogy Szápáry Gyula grófot halálos szerencsétlenség érte. A később érkezett jelentés megcáfolta a halálhirt, mely csupán balesetre vezethető vissza.

— **Az uj boszniai katonai kormányzó.** Megirtuk, hogy a nyugalomba lépő *Appel* báró táborszernagy bosnyák katonai kormányzó helyett legközelebb a temesvári hadtest parancsnokát, *Schwitzer* Lajos lovag táborszernagyot fogják kinevezni bosnyák katonai kormányzóvá. — *Schwitzer* tárborszernagyról egy fővárosi lap intimus adatokat jegyez föl, a melyből ezeket közöljük:

Schwitzer táborszernagyot katonai körökben mint szigoru és igazságos parancsnokot ismerik. A tisztikar és a legénység érdekeit szivén hordja és tetemes összeget áldozott katonai jótékonysági célokra. Nem szereti a kártyázó és nagy urat játszó tiszteket és az egyszerüségben és valódi puritán életmódban mintaul szolgál egész tisztikarának. Télen, nyáron már hat órakor reggel sétalovaglást tesz néhány tiszttől kisérve a belvárosban. Pontosan nyolc órakor reggel a Koronaherceg-szálloda kávéházba megy reggelizni és elolvassa sorra a temesvári, budapesti és bécsi lapokat. Este öt órakor pontosan megjelenik a Korona-herceg-szállodában levő borbélynál és türelmesen várja, mig reá kerül a sor. Világért sem türné, hogy soron kivül beretválják. A borbélytól uzsonakávéra ismét a Korona-herceg-kávéházba megy, ahol ilyentájt a tisztek a tekeasztaloknál játszanak. — A tisztek természetesen a hadtestparancsnok belépésekor feszesen tisztelegnek, mire ő a kezével int: „Csak tessék tovább játszani!" Kávézás után odalép az egyik vagy másik billiardasztalhoz és kibicel. Ha aztán egyik vagy másik tiszt malacot csinál, mosolyog és azt mondja:

— Ezt én quartra, vagy triplára játszottam volna!

Esténként megjelenik feleségével, leányával és anyósával a szinházban és végig nézi a magyar előadást. Már mikor Temesvárra jött, tudott magyarul, s most már jól beszéli nyelvünket. A szinészeknek, ha jutalomestéjük van, értékes ajándékot, a primadonnáknak premiéreknél szép csokrokat szokott küldeni. Minden törekvése odairányul, hogy a katonaság és a polgárság közti jó viszonyt fentartnassa. Schwitzer táborszernagy katonai körökben szeretetreméltó különc hirében áll. Különcködései közé tartozik az is, hogy soha sem hagyta magát lefényképeztetni vagy lerajzolni. Ő az egyetlen főtiszt a hadseregben, akiről nincs fénykép. Mikor 1900-ban a bécsi „Fremdenblatt" katonai mellékletén közölte az osztrák-magyar hadsereg vezéreinek arcképeit, Schwitzer lovagtól nem kaphatott képet. Szenvedélyesen szereti a sakkjátékot.

— **Ajánlat a tüzérlaktanya épitésére.** *Grünwald testvérek és Schiffer* budapesti épitési vállalkozó cég ma a városhoz ajániatot adtak be, a tervezett tüzérlaktanya felépitésére. Az épitést esetleg ammortizácios alapon, előnyös feltételek mellett hajlandók elvegezni. Utalnak ajánlatukban arra, hogy állandóan foglalkoznak törleszteses alapon való épitkezésekkel. Az az állam, törvényhatóságok és vasutak számára 46.000,000 korona folyt be a céghez épitkezések fejében. Ha a tanács elvben elfogadja ajánlatukat, ugy érdemleges es részletes ajánlatot fognak beadni. A tanács legközelebb tárgyalás alá veszi az ajánlatot és a közgyülés elé javaslatot terjeszt az ügyben. Valószinüleg abban fog állani a tanács javaslata, hogy az ajánlatot ne vegye tekintetbe a közgyülés, hanem adja ki a munkát közvetlenül aradi iparosoknak.

— **Halálozások.** Bécsből táviratozzák: Erényi *Ullmann* Lajos, a Dunagőzhajózási Társaság igazgatója ma itt meghalt.

Özv. *Hogl* Károlyné, született *Hutter* Etel november 27-én, délután Nagyhalmágyon meghalt. Az elhunytban *Lovich* Gyula nagyhalmágyi főszolgabirónak neje nagynénjét gyászolja. Vasárnap délután temették el nagy részvét mellett Nagyhalmágyon.

— **Matavovszky Nándor hagyatéka.** Lőcséről jelenti egy sürgöny a Magyar Távirati Irodának: Néhai *Matavovszky* Nándor dr. aradi kórházi igazgató-orvos végrendeletében 50,000 koronát hagyott Szepesmegyének kulturalis célokra. — Ennyi a távirat tartalma. A hagyaték dolga nem uj előttünk, de ugy látszik, valamelyes fordulat történt az ügyben. Bizonyára most jutott Szepesmegye a hagyatékhoz, melyet az elhunyt rokonai megtámadtak annak idején.

— **Vásárlások a képtárlaton.** A Nemzeti Szalon-tárlatán kiállitott képek közül ujabban a következő vásárlások történek: *Bánhidy* Antal báró megvette Balla Frigyes „Megelégedettség" és „Árva gyermek" cimü festményeit, ifj. *Kintzig* János Bruck Miksa „Szoba belseje" cimü képét, *Nagy* Lajos Rubovics Márk „Hazatérő birkanyáj"-át, *Neumann* Herman Knop Imre „Városi csatorna Hollandiában" cimü képét, *Stauber* József Olgyay Viktor „Öregház"-át, *Zubor* Andor Helbing Ferenc „Vajda"-ját. *Rubovics* Márk mütáros szerdán délig marad

Aradon, s igy a képvásárlásokat illetőleg ad dig lehet intézkedni. A tárlatot, melyet eddig több iskola meglátogatott, holnap megnézik a felső leányiskola növendékei.

— **Athelyezés a dohánybeváltó hivatalban.** *Baloghy* Imre, aradi m. kir. dohánybeváltó hivatali kezelő Miskolcra, és *Szakolcay* János debreceni dohánybeváltó kezelő Aradra helyeztetett át.

— **Vasuti összeütközés.** Vasárnap reggel a Budapest felől Aradra jövő személyvonat az ujszászi vasuti állomáson belevitközött egy tehernonatba. Nagy rémület támadt a személyvonat utasai közt, de szerencsére semmi komoly baj nem történt. A személyvonat csaknem két órai késéssel érkezett Aradra.

— **Házasságok.** *Komlóssy* Sándor, az Aradcsanádi gazdasági takarékpénztár pécskai fiókjának pénztárosa, december 3 án tartja esküvőjét Temesvárott *Omaszta* Kató kisasszonnyal, Omaszta Lajos temesvári itélőtáblai segédhivatali igazgató bájos leányával.

Ecker Ernő, debreceni nagykereskedő december 6-án tartja esküvőjét *Fleischmann* Janka kisasszonynyal, *Fleischmann* Mór nagykereskedő leányával, Debrecenben.

— **Borzalmas családi dráma.** Berlinben, mint sürgönyzik, ma borzasztó családi drámával keltett megdöbbenést egy *Dreibrot* nevü vendéglős. *Baltával agyonverte feleségét*, azután *leugrott a negyedik emeletről, s szörnyet halt.*

— **Az orvosi hivatalból.** *Prohászka* László dr., ki az elhunyt *Ottvös* Dániel dr. városi kerületi orvos helyét ideiglenesen betölti, november 29-én foglalta el hivatalát. E naptól december 5-ig ügyeletes szolgálatot tart.

— **Háromszázezer koronás kártyanyereség.** A főváros előkelő köreiben sokat beszélnek mostanában egy nevezetes kártya-parthieról, mely azzal végződött, hogy egy országgyülési képviselő háromszázezer koronát nyert egy éjjel baccarat-n. Ez a nevezetes kártyajáték három nappal ezelőtt folyt le Budapest egyik klubjában. A képviselő partnere egy ismert nevü, dusgazdag délmagyarországi nagyiparosnak a fia volt. Eleinte a képviselő volt veszteségben. De aztán fordult a játék és a képviselő mesés módon nyert. Az izgalmas kártyázás egész éjjel folyt és azzal végződött, hogy a nábob fia *háromszázezer koronát vesztett.* A vesztes fél nem fizette kártyaadósságát, hanem váltót adott az összegről a képviselőnek, a kivel abban állapodott meg, hogy egyelőre csak a *300.000 korona kamatait* fizeti és magát a 300.000 koronát csak bizonyos idő mulva köteles megfizetni. A nagy játék napok óta élénk szóbeszéd tárgyát képezi Budapesten.

— **Temetés.** *Scheffel* Jánost, az aradi-csanádi egyesült vasutak tisztviselőjét, kit élete delén, munkássága közepette ragadott el a halál, vasárnap délután fél három órakor temették el nagy részvét mellett. A temetésen megjelentek az elhunyt tisztviselő társai *Hegedüs* László főmérnök vezetésével, s számosan a magy kir. államvasutak hivatalnokai közül. A gyászszertartást *Frint* Lajos ág. ev. lelkész végezte, ki a gyászháznál szép beszédet mondott. A temetőben a hivataltársak nevében *Isztray* Géza acsev. ellenőr vett megható szép szavakban bucsut a korán pihenni tért szeretett kartárstól, kinek gyors pusztulását fájva látták nap-nap után s tehetetlenül állottak a rémmel szemben, bár szivvel-lélekkel segiteni szerettek volna rajta.

— **Halálra kinzott tengerész.** A római *Avanti* cimü ujság mai száma iszonyu esetről ad hirt. Speziában az „Auróra" orosz hadihajó parancsnoka egy matrózt, ki részeg állapotban pofon ütött egy tisztet, azzal büntetett, hogy *háromszor keresztül huzatta a hajó alatt.* A hajó kilenc méter széles volt, s mig alatta háromszor keresztül huzták a szerencsétlen embert, *megfuladt.*

— **Aradi szélhámos a fővárosban.** Budapestről jelenti tudósitónk: A minap *Lederer* Adolf és társa Károly-körüti céghez egy elegánsan öltözött fiatal ember állitott be. Azt mondotta, hogy ő *Kugel* Mór, a *Kugel testvérek* brádi cég beltagja és nagyobb megrendelés felől tárgyalt. Olyan tájékozottan beszélt Ledererék előtt, amely a Kugel-testvérekkel üzleti összeköttetésben van, hogy azok csepnet sem kételkedtek a fiatal, előkelő modoru ember szavaiban. Végre azután rátért a jövetele tulajdonképeni céljára. Kijelentette, hogy pillanatnyi pénzzavarban szenved és egy-két napra 200 koronát kért kölcsön. A cég szivesen odaadta a pénzt, sőt egy téli bundát is el itt magával a megszorult ur. Csak később derült ki, hogy a fiatal ember szélhámos. *Iricz* Mór a neve, *aradi* születésü 32 éves rovott multu kereskedősegéd, aki valamikor a Kugel-testvérek szolgálatában állott, és igy alkalma volt kiismerni a cég összeköttetéseit. A nyomozás során kiderült, hogy a szélhámos eddig nyolc helyen csalt ki 2—400 koronát. A csaló erős termetü, orra hosszas, haja fekete, felső ajkán forradás van.

— **Oltár előtt agyonlőtt pap.** A Konstanz melletti Enshofenben megdöbbentő gyilkosság történt ma. *Steil* Rudolf plébánost *agyonlőtték*, mikor a templomban az oltár előtt misézett.

— **Öngyilkossági kisérlet az utcán.** Ma délelőtt a liceum előtt haladt el *Gruber* Gusztáv mázoló inas, kezében egy festékes dézsával. Mikor a Jókai-térre ért, a falhoz támaszkodott, a dézsát letéve, zsebéből egy félliteres maró luggal telt üveget vett ki s annak majdnem egész tartalmát megitta. Néhány percre rá hanyat vágódott s eszméletét veszitette. A közelben járó embereknek feltünt a földön fekvő halottbalvány gyerek s egy közeli üzletből a a rendőrségre telefonáltak. Megjelent a helyszinén *Vidéky* Gusztáv ügyeletes rendőrtiszt és *Prohászka* László dr. orvos s a mérgezést megállapitották. Ekkor megérkeztek a mentők is, kik aztán az öngyilkost a kórházba szállitották. Itt ellenmérget adtak a gyermeknek, ki már délután eszméletét is visszanyerte. A rendőrtiszt kihallgatta az esetről s annak előzményeiről s a jegyzőkönyvet felvette. Hozzátsrtozóit a rendőrség értesitette az esetről.

— **Kalandos tolvaj.** Megirtuk, hogy az aradi rendőrség elfogott egy tolvajt, ki az esküdtszéki tárgyaló teremben kabátot lopott. *Király* Sándornak és *Kovács* Sándornak nevezte magát és sok mindenféle bizonyuit rája. Azt állitotta többek között, hogy katonaszökevény s Bécsből szökött meg az ezredétől. *Greén* Nándor tb. főkapitány, ki a rejtélyes ember viselt dolgait nyomozza, táviratozott azokra a helzekre, hol Király Kovács megfordult. Marosvásárhelyről ma az az értesités jött, hogy Kovács Sándor (ott ugy ismerik) oda való illetőségü, *s két izben szökött már meg a katonaságtól.* A tolvaj ezt tagadja, állitván, hogy csak egyszeres szökevény. Miután a gyulai fogházban is ült már fél évet, honnan, állitása szerint, a napokban szabadult ki, *Greén* kihallgatott két olyan egyént, kik a gyulai fogháznak lakói voltak. Ezek nyomban ismerőst láttak a tolvajban, akit a fogházban *Király* Sándornak hivtak. Mind a ketten azt állitják azonban, hogy Király a mult esztendőben volt Gyulán elzárva. Ilyenformán hazugságnak látszik az a vallomása, hogy félévi fogság után a napokban hagyta el Gyulát. Bizonyára olyan tetteket követett el időközben, melyeknek kideritésétől fél. A tolvajon elegáns ruhák vannak, s ezekre nézve azt állitja, hogy Bécsben vette, amikor a katonaságtól megszökött. Bizonyos, hogy a ruhákat is ugy szerezte, mint Aradon a télikabátot. Egyébként elegáns ruháihoz illően igyekezik viselkedni. Ma megkérdezte Greén főkapitánytól:

— Mikor lesz az ügyem befejezve?

Mikor Greén tudakolta, hogy miért olyan türelmetlen, előkelően megjegyezte:

— *Itt egészen elzüllök.*

Egyelőre még zülleni kénytelen, mert több leleplezés várakozik rája.

— **Az első két nap mérlege.** Unnepélyes módon ment végbe a karácsonyi tárlat megnyitása Porter Vilmos Nagy Aruházában a Szabadság téren. Már a megnyitás napján, kora reggel számos érdeklődő mutatkozott és azontul, egyre özönlött a közönség az 50 méter hosszu, kolosszális terembe, mely az ország legnagyobb karácsonyi tárlatát fogadja magában s a melyhez hasonlót az egész országban nem lelni. — Valóban, ezzel a tárlattal még a fővárosnak is példát mutat ez a cég. A cég figyelmezteti a tisztelt közönséget a szétküldési osztály müködésére, mely vidéki rendeléseket legnagyobb gyorsasággal eszközöl. A Mikulás-tól nagy forgalmat remél az áruház, s ezen napra gyönyörü szép választékkal rendelkezik mindenféle Mikulás-tárgyakban.

— **Legszebb, legizlésesebb** és legolcsóbb karácsonyi ajándékok Weinberger Ferencz jóhirü ékszerészünknél kaphatók. Arad, Központi szálló épület. Pontos kiszolgálat gyönyörü ujdonságok, saját elsőrendü ékszer készitő és javitó üzlet. Telefon 439.

— **Minden nőnek** tudnia kell, hogy a párisi és bécsi kiállitáson arany éremmel kitüntetett Balassa féle valódi angol ugorkatej azonnal eltüntet szeplőt, májfoltot és mindennemü tisztátalanságot az arcról és annak gyönyörü üdeséget, fiatalságot kölcsönöz, kár tehát várni, mindenki vegye meg meg ma. Ára 2 korona, hozzávaló ugorka szappan 1 kor. 3 drb. 2 kor. 40 fill. Poudre 1 20 és 2 kor. Kapható Balassa Kornél gyógyszertárában Temesvár, Aradon Vojtek és Weisz urnál, Krausz Elemér és társai drogueria üzletében, Földes Kelemen gyógyszertárában, Tábor Gyula gyógyszertárában Pécskai-ut 18 sz., ahonnan titoktartás mellett hazhoz is lesz küldve. Tessék Balassa féle ugorkatejet kérni.

— **Egy millió korona hozománynyal** rendelkező hölgy sem igényelhet szebb ékszereket nász-, vagy karácsonyi ajándékul, mint a milyenek a Tököly-téren Farkas Streicher cégnél, valódi arany- és ezüst tárgyakban, dus választékban és rendkivüli olcsó árak mellett beszerezhetők. Ezen cég az igen tisztelt vásárló közönség kényelmére a zálogüzlettől elkülönitve egy külön bejárat ot rendeztetett be, mely bejárat a Tököly térre nyilik. Ugyanott dus választékban meglepő olcsó árak mellett, szép és alkalmas nász és karácsonyi ajándékul china ezüst tárgyak is kaphatók.

— **Dentolin fog-créme** a legkedveltebb fogtisztitó. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon.

— **T. üzletfeleink** szives tudomására hozzuk, hogy *Révész* Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Minorita-palota. — Telefon 265. szám) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érintő megbizásokat.

—x— **Nagyérdemü vevő közönség** becses figyelmébe ajánljuk Nádler Lajos (Arad, Andrássy-tér 16. sz.) dusan felszerelt női és férfi divatáruházát, és különösen karácsonyi nagy különosztályát is, ahol mélyen leszállitott, ugyszólván félárban lehet vásárolni.

SPORT.

+ **Az aradi atletikai klub** választmánya december hó 1-én délután 6 órakor tagfelvételi ülést tart. A választmányi tagok minél nagyobb számban való megjelenését kéri a titkár.

+ **Az Aradi Tornaegyesület** tornázó és vivó tagjait, ugyszintén a női torna szakosztály tagjait értesitjük, hogy az öltöző terem egyik közfalának ujjá épitése miatt a torna és vivó órák egy pár napig szünetelnek. A tanitás megkezdését hirlapilag tudatni fogjuk a tagokkal. *Az elnökség.*

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem

— November 30 —

Magyar elsőrendü: Oreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli sulyban ——— fillérig, öreg közép páronként 300—400 kilogramm sulyban 116—8 fillérig, fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli sulyban 120—2 fillérig, fiatal közép páronként 251—320 kilogramm sulyban 120—2 fillérig, fiatal könnyü páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 120—2 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli sulybnn 118—9 fillérig, közép páronként 240—250 kilogramm sulyban 118—9 fillérig, könnyü páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban 117—8 fillérig.

TÖRVENYKEZES.

§ **Két orvos pöre.** Ismeretes az a becsületsértési pör, a melyet *Borsos* Béla dr. aradi járási orvos inditott *Tabajdi* Sándor dr. volt aradi, most kápolnai orvos ellen; a sértés a borosjenői kórházi orvosi állás betöltése ügyének kapcsán történt. A kisjenői járásbiróság Tabajdit becsületsértés miatt *300 korona* pénzbirságra itélte. *Tabajdi* felebbezett, s az *aradi* kir. törvényszék büntető-felebbviteli tanácsa, a napokban tartott tárgyaláson, a büntetést, enyhitő körülmények beszámitásával *száz koronára* szállitotta le.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti árú- és értéktőzsde

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósitása. —

Budapest, november 30

Buzatőzsde. Buzakinálat mérsékelt, vételkedv tartózkodó. Nyugodt irányzat mellett 17,000 métermázsa került forgalomba, változatlan árakon. Egyéb gabonanemek változatlanok. Időjárás ködös.

Kantőzsde. Külföld változatlan.

Zárlat 12 órakor:

Buza 1904. áprilisra	7.68 — 7.69
Rozs 1904. áprilisra	6.63 — 6.64
Zab 1904. áprilisra	5.48 — 5.49
Tengeri 1904. áprilisra	5.16 — 5.17
Repce 1804. augusztusra	11.75 — 11.85

Zárlat 5 órakor:

Buza 1904. áprilisra	7.68 — 7.69
Rozs 1904. áprilisra	6.63 — 6.64
Zab 1904. áprilisra	5.48 — 5.49
Tengeri 1904. áprilisra	5.15 5.16
Repce 1904. augusztusra	11.75 11.85

Szeszárak.

— November 30. —

Mai jegyzéseink: Készáró nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomitott szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót.

Száritott moslék 12'80—13·— korona métermázsánként

REGÉNY-CSARNOK.

Az Antikrisztus csodái.

— Regény. —

Irta: **Lagerlöf Zelma.**

Az *Aradi Közlöny*-nek forditotta:

Cholnoky Viktor. [10]

(Folytatás.)

Gaetánó csöndesen lesiklott donna Eliza öléből. Felelni! Nem olyan könnyü dolog az a felelet. Nagyon nehéznek látszott nemet mondani a signorának.

József páter segitett rajta.

— Kérdd meg a signorát, Gaetánó, hogy várjon pár órát a feleletre . . . A fiunak soha az esze ágában sem volt más, mint hogy szerzetes lesz! — fordult aztán magyarázó szóval donna Elizához.

Az asszony felállt, fölvette az esernyőjét s iparkodott vidám képet mutatni; de mind a két szeme tele volt könnyel.

Természetes, — mondta — hogy kell Gaetánónak egy kis meggondoló idő. De ha ismerné Diamantét, akkor nem volna szüksége gondolkodásra. Most ugyan csak parasztok laknak a városban, de hajdan volt püspöke is, sok papja és temérdek barátja. Ezek mind eltünek; de el nem felejtették őket. Diamante még attól az időtől fogva szent város. Több ünnepet ülnek ott, mint más városban, nagyon sok szentje is van a diamantebelieknek s még ma is sok zarándok keresi fel a várost. Aki Diamanteban lakik, sohasem feledheti el Istent. A város minden lakója félig-meddig pap. Azért Gaetánó egész bátran mehetne vele. Hanem azért csak gondolja meg a dolgot jól. Holnap majd megint eljön . . .

Gaetánó nagyon neveletlenül viselkedett. Elizának s kiszaladt az ajtón. Egy szóval sem köszönte meg neki, hogy eljött. Pedig tudta, hogy József páter elvárja tőle, de azért mégsem tudta megtenni. Ha rágondolt a nagy Mongibellora, melyet soha sem fog látni, donna Elizára, aki soha többet el nem jön aztán az iskolára, a kolostor elzárt udvarára, egész zárkozott életére! Elvárhatott tőle József páter akármit! Gaetánónak futhatnékja támadt.

De itt is volt az idő je. Tiz lépést sem tett az ajtón kivül, mikor elfogta a sirás. Ugy sajnálta donna Elizát! Ah, hogy igy magában kell hazautaznia! Hogy ő nem kisérheti el!

Hallotta, hogy József páter jön s a falhoz rejtette az arcát. Csak a szepegését is elfojthatta volna!

József páter sóhajtozva és mormogva jött, rendes szokása szerint. Mikor odaért Gaetánóhoz, még a szokottnál is nagyobbat sóhajtott.

— A Mongibello, a Mongibello teszi ezt, — szólt a páter. — Senki ellene nem tud állni a Mongibellonak.

Gaetánónak az volt a felelete, hogy még hevesebben kezdett zokogni.

— A hegy csábitja, — sóhajtotta József páter. — A Mongibello a földnek a foglalatja; megvan rajta minden szépség, minden pompa a földnek minden növénye, levegőjátéka és csodája. Benne egyszerre jön az egész föld, az csábitja a fiut.

Gaetánó érezte, hogy József páter igazat mond. Ugy érezte, mintha a föld nyujtaná ki utána karjait, hogy elfogja. Érezte, hogy bele kell kapaszkodnia a falba, nehogy magával vigye a föld.

— Jobb, ha meglátja a földet — szólt József páter. — Hiszen örökké vágyakoznék utána, ha a kolostorban maradna. De ha meglátja a földet, talán majd megint vágyakozik a menny után.

Gaetánó még meg sem értette jól, hogy mit akar ezzel József páter mondani, mikor érezte, hogy a szerzetes felveszi a karjaiba és viszi vissza a fogadószobába, ahol donna Eliza karjai közé teszi.

— Magával kell vinnie, donna Eliza, ha már meghóditotta — szólt a páter. — Mutassa meg neki Mongibellót, aztán a maga dolga, hogy ott tudja tartani.

Gaetánó, pedig, mikor ott ült megint donna Eliza ölében, olyan boldognak érezte magát, hogy nem birt mégegyszer elszaladni. Ugy meg volt fogva, mintha bement volna a Mongibellóba s a hegy bezárult volna mögötte.

(Folytatása következik.)

NAPIREND.

December 1. Kedd. Róm. kath. naptár: Eligia, Oszkár. — Protestáns naptár: Eligia, Oszkár. — Görög-keleti naptár (november 18.): Plató vértanú. — A nap kél 7 óra 13 perckor, nyugszik 3 óra 54 perckor.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11½—12½ óráig; kedden, csütörtökön és péntektn délután 1½—2½ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Erekiye-muzeum helyisége melletti ülésterem.

Időjóslás. A központi meteorologiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Enyhe, sok helyütt csapadék.

December 1. Az aradi athletikai klub választmányi ülése este 6 órakor.

December 6—7. Az aradvidéki tanitóegyesület közgyülése.

December 7. Az aradi zenede Cecilia-ünnepélye (Központi szálló.)

December 13. Gőzgépkezelők és kazánfűtők vizsgája.

December 18. Az aradi tornaegyesület disztornázása (Lyceumi tornacsarnok.)

IDEGENEK ARADON.

— November 29. —

Fehér Kereszt szálloda. Schulhof Adolf kereskedő N. Kanizsa. — Alfondry Gyula utazó Temesvár. — Benedek Simon utazó Bécs. — Ujhelyi Armin utazó Budapest. — Fürst János utazó Budapest. — Berenyi Jenő hadnagy B.-Csaba. — Hirschler Izsák utazó Budapest. — Lickl Károly felügyelő Sepsi Szt.-György. — Monori Mátyás hittanár Makó. — Zsák Ant. l tanitó Elek. — Nagy Gyula ügyvéd Temesvár. — Reiner Imre kapitány Fehértemplom. — Wärmer Alfréd magánzó Temesvár. — Ruttkay Károly ezredes Szeged — Goldbaum Lipót utazó Budapest. — Brüll Vilmos utazó Bécs. — Posa Ernő bankhivatalnok Budapest. — Wittenberg János kereskedő N.-Szt. Miklós. — Adler Bernát utazó Bécs. — Reich Frigyes utazó Bécs — Reichardt Emil utazó Bécs. — Balla Dezső hivatalnok Budapest. — Nasch Ede hivatalnok Budapest. — Lichtnecker Mihály gazdatiszt Szöllős — Kieselbach Károly utazó Bécs.

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1903. évi október hó 1-től. —

ARADRÓL		ARADRA	
Budapest felé indul:		**Budapest felől érkezik:**	
Nagyváradra reggel	5.10	Személyvonat reggel	6.05
Gyorsvonat reggel	8.18	Személysz. tv. reggel	9.10
Személyvonat d. e.	11.20	Gyorsvonat délelőtt	11.51
Gyorsvonat délután	4.21	Személyvonat d. u.	3.32
Személysz. tv. d. u.	4.45	Gyorsvonat este	7.11
Személyvonat este	9.35	Szmv. Szolnokról este	9.—
Erdély felé:		**Erdély felől:**	
Személyvonat reggel	6.35	Soborsinról reggel	6.59
Gyorsvonat délután	12.11	Gyorsvonat reggel	8.08
Soborsinig délután	2.04	Személyvonat d. e.	10.50
Személyvonat d. u.	4.07	Radnáról délután	2.36
Radnára délután	6.35	Gyorsvonat délután	4.06
Gyorsvonat este	7.18	Radnáról vas. és ün. e.	8.13
		Személyvonat este	9.05
Temesvár felé:		**Temesvár felől:**	
Személyvonat reggel	6.15	Vegyesvonat d. e.	10.43
Személyvonat d. e.	11.56	Személyvonat d. u.	3.44
Vegyesvonat délután	5.—	Személyvonat éjjel	10.59
Szeged felé:		**Szeged felől:**	
Személyvonat reggel	5.—	Személyvonat reggel	8.35
Vegyesvonat reggel	7.10	Vegyesvonat este	7.06
Személyvonat d. u.	4.11	Személyvonat este	10.35
Brád felé:		**Brád felől:**	
Személyvonat reggel	6.25	Gurahonczról szm. r.	8.03
Vegyesvonat d. u.	12.06	Vegyesvonat d. e.	11.—
Gurahonczig szm. du.	4.30	Személyvonat este	6.56
		Pankotáról szv. este	9.20

Motormenetek

Arad—Városhástér és Mezőhegyes között.

Battonya felé reggel 8.04	Mezőhegyes felől reg. 6.48
Battonya felé d. u. 12.01	Battonya felől d. e. 11.30
Mezőhegyes felé este 5.29	Battonya felől d. u. 4.01

Arad—Uj-Szent-Anna—Kétegyháza között.

Kétegyháza felé reg. 6.10	Kétegyháza felől d. e. 12.—
Kétegyháza felé d. u. 12.35	Kétegyháza felől este 6.05

Nemzeti szinház.

Bérlet 62. sz. Páros.

Kedden, 1903. évi december hó 1-én:

A csodagyermek.

Francia bohózat 3 felvonásban. Irták: Gavault és Charvay. Forditotta: Molnár Ferenc.

SZEMÉLYEK:

Moulurey Elise	Gazdi A.	Lansquenet	Győre Alajos.
Durieux	Bónis Lajos.	Lescalopier	Békés Gyula.
Paradeux	Simon Jenő.	Marquerite	Fóti Frida.
Berthe, neje	Almásy Lola.	Hernáni	Füredi J.
Croche	Mariházi M.	Irén, nőszabó	Sarkadi A.
Laugrumenné	Aranyosi J.	Babtiszte	Juhai József.

Kezdete este 7 és fél órakor.

Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer: **tüdőbetegségeknél, légzőszervek hurutos bajainál,** ugymint **idült bronchitis, szamárhurut** és különösen **lábbadozóknál infuenza után** ajánltatik.
Emeli az étvágyat és a testsulyt, eltávolitja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. Kellemes szaga és jó ize miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszertárakban üvegenkint 4.— koronáért kapható. Figyeljünk, hogy minden üveg alanti czéggel legyen ellátva: 2522

F. Hoffmann-La Roche & CO. vegyészeti gyár **Basel** (Svájcz).

Weisz Hugó fényképész, ki külföldi tanulmány-utjáról csak nemrég tért vissza, mély tisztelettel kéri a nagyrabecsült közönséget, kegyeskedjék őt karácsonyi és újévi megrendeléseivel mielőbb megtisztelni, hogy a megrendelendő fényképek az ismert művészi kivitelben idejekorán elkészülhessenek.

Az igen tisztelt megrendelők nagyobb kényelmére fényképfelvételek borus vagy esős időben, ugyszintén a sötét beállta után is a

napfényt teljesen pótló villanyfény mellett

a legkényesebb igényeket is kielégitő, meglepően jó eredménynyel eszközöltetnek.

Pillanatfelvételek gyermekekről villanyfény mellett is remekül sikerülnek. Temérdek ujdonság a t. érdeklődők által bármikor megtekinthető. Reggel 7 órától esti 6-ig nyitva. Előzetes bejelentés esetén ezen időn tul is. A müterem egész napon át fütve van.

WEISZ HUGO

fényképész,

ARAD, Forray-utcza I. sz. 2492

Arad legrégibb kerékpár és varrógép javitó műhelye és raktára, Szabadság tér 7. sz.

Hammer Vilmos

villany-műszerész.

Telefon szám 96.

Elsőrendü drezdai kerékpárok.

Raktáron

Singer karikahajós varrógépek

mühimzésre, továbbá

zajtalan járásu Singer varrógépek 32 frtért öt évi jótállás mellett.

Villanycsengő

és 1891

telefon-berendezést

szakszerüen és jótállás mellett vállalok. — Nagy raktár kerékpár és varrógép alkatrészekben.

Tanulók

felvétetnek

az Aradi Nyomda Részvénytársaságnál.

Biztos állás!!!

Dr. Vaszkó György és **Gilányi János** Vezérkönyv az általános müveltség terjesztésére cimü munka az, melynek segélyével bárki, egyedül minden más könyv nélkül képes arra, hogy rövid idő alatt a polgári 4 osztályából **sikeresen** tehessen vizsgálatot. Mindazoknak tehát, kik a minősültséget elnyerni óhajtják, melyre a kvalifikációra való előrehaladásban szükségük van, vagy maguknak biztos jövőt kivánnak szerezni, ajánljuk azonnali megvételre a

„Vezérkönyvet,“

melynek segélyével biztosan célt érhetnek.

Ára 8 korona. — Vidékre bérmentve.

Kapható:

INGUSZ I. és FIA

könyvkiadóhivatalában Aradon,

Weitzer János- (Templom) és Kazinczy-utca sarkán.

Városi és megyei telefon szám: 517.

A helyben december hó folyamán megnyiló **egyéves önkéntességre előkészitő** tanfolyamra **szivességből** jelentkezések elfogadtatnak.

A tanfolyam esti órákban lesz, és ez a magán hivatalnokoknak különösen előnyös.

Tankönyvjegyzék ezen tanfolyamra cégünk birtokában van.

A könyvek állandóan raktáron vannak.

Magy. kir. államv. üzletv. Aradon.

29068—1903. I. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetősége nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet a Piski állomáson létesitendő csatornázással kapcsolatos munkákra.

A tervek, a költségszámitás, a szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati föltételek, valamint az 1887-ben kiadott általános és részletes feltétfüzetek Aradon, a magyar királyi államvasutak üzletvezetőségének pályafenntartási osztályában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatokat legkésőbb **1903. évi deczember hó 1-én déli 12 óráig** kell benyujtani alulirott üzletvezetőség általános osztályánál.

Az ajánlatokat 1 koronás, az ajánlat mellékleteit ivenkint 30 filléres bélyeggel ellátva, lepecsételve és a következő felirattal kell benyujtani:

„Ajánlat a piskii állomáson létesitendő csatornázás munkáira.“

Ajánlat csakis az összes munkákra nyujthatók be.

Az ajánlat benyujtását megelőző napon, vagyis 1903. évi november hó 30 án déli 12 óráig az összes munkákra pályázóknak 300, azaz Háromszáz korona bánatpénzt kell a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének gyüjtőpénztáránál akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapirokban letenni.

A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Az értékpapirok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számittatnak, de névértéken felül számitásba nem vétetnek. Csak idejekorán beérkezett ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául. Távirati uton tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Posta utján beküldött ajánlatok és bánatpénzek téríti vevénynyel adandók fel. Az ajánlatok feletti döntés határideje a pályázati határidőtől számitott 2 hétben állapittatik meg, a bánatpénzek visszadása pedig a döntéstől számitott 8 napon belül eszközöltetik.

Aradon, 1903. évi november hó 3-án.

Az üzletvezetőség.

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

Uraságoktól levetett

téli kabátokat és utazó bundákat, férfi ruhákat

a legmagasabb áron veszek.

Kivánatra házhoz is megyek. Továbbá használt bútorokat is veszek és olcsó áron eladok. 2365

Menczer Márton

Arad, Petőfi-utcza 7. sz.

Nagyszebeni Földhitelintézet.

Földbirtokra és aradi belvárosi szilárd épitményü **bérházakra**

a legelőnyösebb feltételek mellett engedélyezünk

jelzálogkölcsönöket

10, 15, 20, 25, 30, 35, 40½ és 50 éves törlesztésre, **(amortisátióra), melyek általunk készpénzben fizettetnek ki.**

A kölcsönök közvetitését eszközli

Szücs F. Vilmos Aradon,

ki is mindennemü felvilágositással szolgál.

Nagyszebeni Földhitelintézet.

Hivatkozással a fenti értesitésre, ugyszintén a t. birtokosság által évek sorain keresztül elismert szolid és sikeres kiszolgálásomra, kérem a t. jelzálog-kölcsönt kereső közönséget, hogy ügyeivel ugy mint eddig, ezentul is bizalommal forduljon hozzám, elveim maradnak a régiek.

A bekebelezési költségeket kivánatra előlegezem, a convertálást elintézem, dijjaim a kifizetéskor lesznek a kölcsönből levonva.

Tisztelettel

SZÜCS F. VILMOS

Ingatlan és földhitel kölcsönintézet 1950

Arad, Boros Beni-tér 22. sz. (gabona-piacz) I. emelet.

Közvetitek továbbá: 1. **Olcsó tárczahiteleket,** 2. **Külfölddel való összeköttetéseket** (Regenhardt-féle Weltverkehr vállalat utján.)

Magyar királyi államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetősége.

40597/903. I. szám.

Pályázati hirdetmény.

Veteményezési anyagokra.

A magyar királyi államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetősége az 1904. évben szükséges alábbi anyagok szállitására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A szállitandó anyagok következők: 1400 kg. fümagvegyülék lejtőkre és 837 kg. fümagvegyülék diszkertek fentartásához.

Ezen mennyiségek nem fix mennyiségek, hanem csak tájékozásul szolgál és tartozik szállitó a tényleges szükségletet — mely a fenti mennyiségeknél lehet korlátlanul több vagy kevesebb — szállitani és pedig az időnkint kiadandó megrendelési levelekben kitüzendő határidő alatt.

Az anyagokra vonatkozó részletes kimutatás, mely egyszersmind ajánlati mintául is használandó, az üzletvezetőség anyag beszerzési osztályánál (I. d.) Budapest, Külső Kerepesi ut 2-ik házcsoportjában kapható.

Ugyanezen kimutatásban fel vannak sorolva az egyéb pályázati és szállitási feltételek.

Az ajánlat 1 koronás magyar bélyeggel ellátva, lepecsételve s a boritékon „Ajánlat a 40597/903. sz. hoz“ felirattal megjelölve legkésőbb **1903. évi deczember hó 10-én déli 12 óráig** nevezett üzletvezetőség anyagbeszerzési osztályához beterjesztendő.

Elkésve beadott vagy táviratilag tett, valamint pótajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott értéknek 5%-a teendő le készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban a pályázati határidőt megelőző nap déli 12 óráig a budapest-jobbparti üzletvezetőség gyüjtőpénztáránál.

Budapest, 1903. évi november hó 9 én.

Az üzletvezetőség.

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

MIKULÁS

tárgyak!

Porter Vilmos Nagy Áruházában

az 50 méter hosszu teremben, mely az ország legnagyobb

Karácsonyi Tárlata!

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája. Pusztafi és Társa (Budapest, V., Lipót kör-ut 17.) festékével.